

חדושים ובאורים

טהרות

סימן א

(א) פ"א מ"ה כבינה אוכל ראשון כבינה אוכל שני שבללן זה בזה ראשון כו', מרן זללה"ה בס"א סק"י י"ד נסתפק דשמא אם השני רוב שיתבטל הראשון והו"ל שני, ודוקא במחצה על מחצה הו"ל ראשון, ולו"ד ו"ל נראה דסתימת המנהג כפירוש דגם כשיתכן שהשני רוב נמי הו"ל ראשון, דלא יתכן למסתם כה"ג אם איירי דוקא במע"מ שא"א לצמצם, ועו"ק דקמני בחלקן ונפלו שניהן כאחת עשאוהו שני, ואמאי הרי ודאי שבאחד מהן השני מרובה ונתבטל הראשון וא"כ אין כאן כבינה ראשון, ולא מסתבר כלל דהחמירו מספק דשמא נתחלקו בדיוק מחצה על מחצה, והרי במ"ז בחלקן לשלשה תליין להקל מספק.

והטעם דאין כאן ביטול י"ל משום דראשון ושני חד מינה הוא, שהרי מטריפין זה עם זה להעשות שני ולעשות שלשי, וכדאמר מעילה י"ז ב' דבני ציקתא נינהו, והלכך אין מבטלין זא"ז, ועוד דהא חשבינן ל' ראשון אף דיתכן שהנוגע לא נגע אלא בשני, דהא אין בילה בתערובתן, והטעם משום דהשני חשיב כיד של הראשון דלא גרע מהשיך לה אחרות במ"מ, וכיון שכן הרי הראשון בתערובתו שהשני כמשמש לו, וכמו לענין משא דאמרינן בכורות כ"ג א' דלא מהני ביטול, והיינו משום דלענין משא יש לחשוב כאילו האיסור ניכר, וה"נ הכא גם לענין מגע, [ומיהו בתו' שם כתבו דאינו אלא מדרבנן], ומרן זללה"ה שם כתב וז"ל ויש מקום להסתפק בזה דהרי היכא דאפשר להמועט לטמא את הרוב לא שייך ביטול כדאמר בכורות כ"ב א' דלקדירה לא, ובריש מקואות שמה טמא ושתה טהור טמא, א"כ י"ל דה"נ לא שייך ביטול כיון דכל זמן שלא פירש הוי כולו ראשון כו' עכ"ל, ועי"ש במקואות קמא ס"א סק"ב, ונ"ע, ועי' חו"ב חולין סי"ד סק"ג.

(ב) בכורות כ"ב א' אר"י ל"ש אלא לטבול בהן פיתו אבל לקדרה לא מנא מין את

מינו וניעור, לכאורה הטעם דכשם שבאיסורין שנתבטלו כשניתוסף איסור אמרינן דהאיסור שנתבטל חוזר וניעור, ה"נ במים שנתבטלו צליר כשרצו המים חוזרין המים הראשונים וניעורים, כיון דבמצבם עכשיו אינם בטלים, והרי הם בטומאתם ומטמאים את כל המים, וכן במקואות פ"א מ"א בשתה טמא במי גזאים ושתה טהור טמא, משום דהטיפה שנתבטלה במי הגזאים חוזרת וניעורה במים שנתלשו, כיון דהמים התלושים מתטמאים ממנה ואינם יכולים לבטלה, וטיפת יין של תרומה טמאה שנפלה לחצית מים הרי המים מותרים בשתיי, לפי שאיסור תרומה נתבטל בק"א, אבל כל המים נטמאו דלענין טומאה לא נתבטל היין [אפי' אם היתה תחלת פגישתו בציטול], שהרי בידו לטמאות את כל החצית, ובה נראה דגם אצ"י מודה דהא עד שלא נתבטלה הטיפה הרי היא מטמאה את כל המים, ועי' בחדושי הגר"א הגדפסים מכת"י בסוף המשניות פ"ב דטבול"י מ"ז.

ולאביי דפליג וס"ל דטומאה שנתבטלה אינה חוזרת וניעורה כשלא ניתוסף טומאה, לכאורה תקשה ל' מתני' דמקואות, וכתב מרן זללה"ה במכשירין ס"ד סק"ה דדוקא בנתבטלה הטיפה צליר ס"ל לאצ"י דאינה חוזרת וניעורה כיון שצ"ר אין מקבל טומאה, אבל כשנתערבה במים דאפשר לטיפה לטמאות כל המים, הרי גם כשהמים בקרקע ואינם מתטמאים מ"מ גם אינם מבטלים את הטיפה שלא תהא חוזרת וניעורה.

שם א"ל אצ"י וכי טומאה שנתבטלה חזרה וניעורה, לשון זה ה"י משמע דבא לומר דטומאה לא שייך בה חוזר וניעור דמשבטלה פרתה טומאתה, אבל מהא דלקמן כ"ג א' מודה אצ"י דטומאה עוררת טומאה, ע"כ לפרש דלא פריך אלא דאינה חוזרת וניעורה ע"י הוספת המים,

או נושאן נטמא, וכן פסק למתני' בפ"ד מטו"א הי"ג, והדברים סותרין זא"ז, וז"ע.

(ד) שם מ"ו חלקן זה ראשון וזה ראשון, אע"ג דאין בילה והדבר רחוק מאד לומר שגודמן שנתחלק הראשון בדיוק מחצה בזה ומחצה בזה, מ"מ יהיבין לתרויהו דין ראשון, כמו בשני שבלין בבא לשאול בצת אחת, דכיון דהנידון מה גרמה החלוקה וזריכים להחליט דין שניהם הר"ז בבא לשאול בצ"א, וכבא לשאול עליו ועל חבירו, וגם עדיף טפי דאפשר דגם באמת שניהם ראשון, ועי' פ"ב דמקואות מ"ג, משא"כ בחלקן לשלשה כיון דאפשר דכולן ליכא כביצה מן הראשון, שפיר אמרינן דכולן שני, ועי' רש"ש, אח"כ ראיתי שכבר כ"כ מרן זללה"ה בס"א ס"ק י"ט, [ועי"ש בטעמא דחלקן לשלשה שני, דמחזקינן דבשנים מהם ודאי ליכא כביצה ראשון, והשלישי ספק וצטל בין השנים], לשון הר"ש וכל מקום שאני יכול לתלות שיש כביצה מן החמור בזה וזה אזלינן בחר חמור ואם לאו אזלינן בחר הקל, ולשון זה לאו דוקא, דבחלק לשלשה נמי אפשר שיש בשנים מהם כביצה ראשון ואפ"ה מטהרינן, אלא ר"ל דבכל מקום שהם שנים ויש בודאי באחד מהן שיעור מן החמור ואין ידוע באיזה מהן וגם יתכן שיש בשניהם בזה אזלינן בחר חמור, והוא מטעם שכבדנו דה"ל כשני שבלין וצאו לשאול בצ"א, ומ"מ אפשר דרק משום דיתכן שיש בשניהם כביצה ראשון הלכך מחזקינן להו כראשון בודאי, וז"ע.

במ"א צמ"ה כתב דכביצה פחות משהו אוכל ראשון ומשהו אוכל שני משלימו לכביצה, דהוי שני, ובאמת שהדבר א"י לפנינו דהיינו מתני' האוכל שנטמא באב הטומאה ושנטמא בולד הטומאה מטרפין זע"ז לטמא קל שבשניהם, ובכלל זה כל שצריך לזירוף משהו מן הקל דדינא כהקל, ולא נתפרש מה פקפק בזה צמ"ו, וכבר השיגו מרן זללה"ה בס"א סק"י.

(ה) זבחים ל"א א' איתמר חזי זית חוץ לזמנו וחזי זית חוץ למקומו וחזי זית חוץ לזמנו חזר רבא ויקץ כישן הפיגול ורב המנונא אמר עירוב מחשבות הוי, נראה דאיירי בעבודה אחת, א"נ שחשב בראשונה חזי זית חוץ לזמנו ובעבודה שני' חזי זית חוץ למקומו וחזי זית חוץ לזמנו, [עי' מנחות י"ד ב' דשמי עצודות מטרפות לפיגול], אבל חשב בראשונה חזי זית חוץ לזמנו וחזי זית חוץ למקומו כבר נפסל הזבח ואינו חוזר להיות פיגול, ואפ"י אם יחשוב בעבודה שני' כזית חוץ לזמנו, וכן צמימרא דרבינן לקמן איירי הכל בעבודה אחת, או שבאשונה חשב רק חזי זית חול"ז, ובעבודה שני' חשב חזי זית חול"ז וחזי זית חוץ למקומו, אבל חשב בראשונה חזי זית חול"ז וחזי זית חול"ז כבר

ולר' ירמי' דאמרינן טומאה כמאן דאיתי' דמי, הרי זה לאידך גיסא דאף כשנצטל לענין איסור מ"מ לענין טומאה לא נצטל, ולדעת תו' אין זה אלא מדרבנן, אבל ברא"ש חולין פ"ז סל"ז משמע דהוא מדאורייתא, דלענין טומאה משא חשיב לעולם כאילו האיסור ניכר ולא הועיל הצטול, עי' מש"כ חולין סי"ד סק"ג.

שם כ"ג א' ואי אמרת טומאה כמאן דאיתי' דמי נהי דצמגע לא מטמא לטמא במשא, לפי' תו' דהא דמטמא במשא אינו אלא מדרבנן, קשה מאי פריך דמנין קים לי' דרזאי לרבנן לגזור בזה, וי"ל דכיון דקים לי' לר"י דבקדרה חוזר וניעור, ס"ל לאביי דלפ"ז ראוי לומר שנטמא במשא, דלענין משא לא גרע מחזור וניעור, [והא דבקדרה חוזר וניעור לר"י נמי אינו אלא מדרבנן].

(ג) פ"א מ"ה נפלו שניהן כאחת עשאוהו שני, כתבו תו' זבחים ל"א א' דהיינו כמ"ד יש נוגע וחוזר ונוגע, והיינו כרבנן דר"ד פ"ג דאהלות מ"א, דכשנוגע בצ"א בשני חלאי זיתים מן הנבלה נטמא, ואפי' נוגע בידו אחת בחזי זית זה ובידו אחת בחזי זית השני, וכמ"ש בא"ר כאן, וכן מבואר ברש"י זבחים שם וברא"ש כאן דכל שלא סילק הראשון עד שנפל השני היינו נפלו שניהן כאחת, וכן ראוי לפסוק כרבנן נגד ר"ד, וכן תנן בצחירתא פ"ג מ"א פלוגתא דר"ד וחכמים, והלכה כרבנן, ותנן נמי במעילה י"ז ב' דכל הנבלות מטרפין ומפרשין שם בגמ' דלענין טומאה קאמר, הרי הדבר כמפורש דיש נוגע וחוזר ונוגע, דגם אם יחבר את הנבלות וז"ל בנזקדי, הרי חיבורי אדם אינם חיבור, עי' מיר נ' ב', והא דאמר עולא חולין קכ"ד ב' דשני חלאי זיתים שמתחבן בקיסם והולין והציא כל היום דטהור, כתבו הרמב"ן והר"ן שם דהיינו דוקא אליבא דר' ישמעאל דלית לי' נוגע וחוזר ונוגע ואפ"ה מטמא מתחבן בקיסם, ואפשר דגם סבר דאח שלא בא לכלל מגע לא יבא לכלל משא, וכי היכי דליכא נוגע וחוזר ונוגע ה"נ ליכא נושא וחוזר ונושא אלא והוא דנישא, אבל לר"ע לא דרשינן לה כלל, והא דפרכינן התם מהא דמודה ר"ע, הוא משום דמסתמא מודה לצר פלוגתא דהיינו ר' ישמעאל, ולפ"ז למאי דקיי"ל כר"ע תחב שני חלאי זיתים בקיסם והסיטין נטמא, וכן בגגע בהן כאחד.

אבל הרמב"ם בפ"א מאה"ט הי"ב פסק להציא דעולא דשני חלאי זיתים בקיסם אפי' הולין והציא כל היום לא נטמא אלא"כ היו ניטלין כאחד, [ומש"כ שם דגם בניטלין כאחד הנוגע טהור, פי' הגרע"א ז"ל בשם התו"ח דר"ל בנגיעת מקצתו, אבל נגע בשניהם נטמא], ושם בזה"ג כתב דכל הנבלות מטרפין לכזית לטומאה, ומיהו בזה י"ל דבניטלין כאחד קאמר, אבל בפ"ד מטו"מ הי"ד פסק כרבנן דר"ד דנוגע בשני חלאי זיתים כאחד

שם כי אחא ר"ד אמר חזי זית חוץ למקומו וחזי חוץ לזמנו וחזי זית חול"ז כו', אבל חזי זית חוץ למקומו וחזי חוץ לזמנו לא אינטיריך לאשמועינן דפשיטא דאין מחלקין את הכזית, וכ"מ להלן ברצין ור"א.

סימן ב

א) פסחים ל"ג ב' אלמא קסבר משקין מיפקד פקיד לאימת קא מיטמאי

לכי סמיט להו כו' אלמא קסבר משקין מיבלע בליעי כו', לא מסתבר דפליגי במציאות בתכונת החיבור שבין המשקה לאוכל, אלא יש לפרש דפליגי בסוג זה של חיבור אם יש לחשבו כמיפקד פקיד או כמיבלע בלע, ואפשר דאהני לזה הא דעיקרן למשקין הוא עומד, דלא אשכחן פלוגתאן אלא בזימנים וענבים, [ומיהו שאר מ"פ אינן מקבלין טומאה עי' רמב"ם פ"א מטו"א ה"ד], ובכתובות ה' ב' מיבעיא לן בדם בתולים אי מיפקד פקיד, וכן אמרינן שבת קל"ג ב' באומנא דלא מיזן מהו דמימא האי דם מיפקד פקיד, וז"ל דבהני חיבור הדם הוא על תכונה מיוחדת ויש לדון בה אי מיפקד פקיד.

ופרש"י דלכך אין המשקין מתטמאין בהטמאות הענבים משום דאכתי אין עליהם תורת משקין, אע"ג דלא חשיבי אוכל, וכ"כ חולין קי"ז ב', ואפשר דהיין הנסחט מן הענבים בגת עד שלא הלכו בהן שתי וערב דעדיין אינן מטמאין משקין, כמש"כ הרמב"ם פ"א מטו"א הכ"ד, דגם תורת אוכל אין עליהם, וז"ע בזה, ועי' ר"ש פ"י מ"ה, גם י"ל דאין ידות למשקין כדתינא בתוספתא פ"א דטבוי"ה הוצאה ברי"ש שם פ"ב מ"ב, ושמה ה"ה שומר, והלכך אין הענבים משמשינן כיד או כשומר למשקין שבהן, ומיהו בתו' חולין ה"ל הקסו דהזגים ישמשו כשומר לין שבהן, ומשמע דס"ל דיש שומר למשקין, ולא דמי ליד, גם י"ל דהו"ל מגע בית הסתרים, ואע"ג דאמרינן חולין ע"ג א' דאוכלא כמאן דמיפרת דמי, אפשר שיש לחלק בין מקום מסוים, למשקה שבענבים שיש לרסק כל הענבים להוציא היין, ועי' בספר מרן זללה"ה טבוי"ה ס"ד סק"ו, מכשירין ס"ד סק"ח.

עוד כתב רש"י דאין הענבים מטמאין שהרי משקה שבענב זה לא נגע בזה שבענב השני, ור"ל דלא נגע בכביצה, וז"ע דכי היכי דהענבים נטמאו, אף אי לקבל טומאה נמי בעי כביצה כמ"ש רש"י ב"ב דכביצה, והיינו ע"כ משום דאשכול ענבים הוא חיבור, א"כ ה"נ לענין לטמאות המשקה שבענבים נמי חשיבי חיבור והיו כנוגע בכביצה.

שם א"ל ר"ח מאן ציית לך ולר"י רבן וכי טומאה שבהן להיכן הלכה אלמא קא סבר משקין מיבלע

הוקצע בפיגול, וחזי זית חוץ למקומו לא יפסול פיגול, וגם לא שייך לומר בזה לשון עירוב מחשבות דקאמר רה"מ, [ולפ"ז אין מכאן ראיה אם מחשבה מועלת בעבודה בקרבן שדינו אם עלה לא ירד שנתפקנו בזה בוצחים ס"י ס"ק י"ג ע"ש], ומה שנתקשו בתו', מתפרש שפיר גם בעבודה אחת, דמ"מ כאן שייך לומר שכבר נקצע בפסול בתחלת המחשבה, מה דלא שייך כלל בראשון ושני.

שם הא חזר ועירבן ראשון הוא ממאי כו', מלשון זה משמע דה"י מקום לומר דחזר ועירבן לא ליהוי ראשון, ולא נתפרש מ"ט, וזה בכלל קו' תו' שהניחו בתימא, ולגודל הקושיא אולי אפשר לומר דחזר ועירבן באמת פשיטא דחזר להיות ראשון, דהחלוקה לשעה לא גרמה כלום, וגם אין מזה ראיה לענין פיגול, אבל הנידון לענין נוגע וחוזר ונוגע בעוד שהם בחלוקתם, ומשמע הראשון להשלים השיעור להיות שני כביצה, ובהו ה"י מקום לומר דאף הנוגע בשניהם כאחד לא יחשב כנוגע בכביצה ראשון, דהראשון במתכוונתו משמש כשני ואינו צדין שיטטרפו להחשב כנוגע בראשון כביצה, ומזה הוא דמייתי רבא ראיה דאף שמשמש לשני משמש גם לראשון, וה"נ חזי זית פיגול אף שנטטרף לחזי זית חוץ למקומו מ"מ מטטרף לחזי זית חוץ לזמנו, ומסתברא דגם רבא ידע דאיכא לחלק דשאני פיגול דחזי זית חול"ז וחזי זית חוץ למקומו גורמים פסול, אלא דלא ס"ל כן מסברא דכיון דהכל בעבודה אחת כמש"כ לעיל עדיין לא נקצע פסול, ומטטרף החול"ז עם החול"ז, ולמאי דס"ל נסתיע ממחני' דאף שמשמש כשני משמש נמי כראשון, וה"נ הכא אף שמתטרף לחול"מ מ"מ מטטרף נמי לחול"ז דעדיף.

שם ורב המנונא אמר התם איכא שיעורא הכא ליכא שיעורא, עי' רש"י ותו', ובפשוטו ה"י ראוי לפרש דהיינו כקושיא תו', ור"ל דהתם איכא כביצה ראשון ושפיר משמש כראשון אבל הכא אם תפסה מחשבת חוץ למקומו ונטטרפה לחזי זית חול"ז, תו ליכא שיעורא דכזית חול"ז, אבל רש"י ותו' נמנעו מלפרש כן, דא"כ תקשה לרב המנונא מאי קאמר מאי לאו אע"ג דהדר מליי', הרי מפורש במחני' דבהדר מליי' הו"ל ראשון. — ולפי' תו' קשה דא"כ אם עירב כביצה אוכל ראשון עם כביצה פחות משהו אוכל שני וחלקן וחזר ועירבן דלא יהיו צדין ראשון, כיון דהשני צריך לראשון לזרפו, והדבר תימא, גם עיקר הסברא דאין מניחו להפרד ז"ע.

שם מאי לאו אע"ג דהדר מליא כו', לא נתפרש מה המשמעות לומר כן, הלא מתניתין לא איירי אלא כשצריך צירוף, וגם מה הסברא לומר כן לקושטא דמילתא בין לפרש"י בין לפי' תו', וז"ע.

מדאורייתא מקבל טומאה פחות מכביצה מהא דאמרו חולין ק"א א' שפיר קא"ל רבנן לריה"ג דגם טמא שאכל קודש כיון שנגע בו טמאהו, והלא משכח"ל בכזית, ומיהו י"ל דמשמע כסתם אוכל שנוגע בכלן.

ועי' בר"ש שהקשה בנימוחו טומאה שבהן להיכן הלכה, ויש לעי' דה"נ תקשה בקרשו טומאת ראשון שבהן להיכן הלכה, ולא משמע לומר דאיידי שהמשקין נטמאו מראשון, והיו תחלה רק מחמת גזירה דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה, והיינו דקתני מתני' סתמא בזמן שהן משקה טופח הרי אלו תחלה, לדעולם הן תחלה, וגזירה זו שאינה אלא משום דמשקין עלולין טפי לקבל טומאה כמ"ש רש"י שבת י"ד ב', לא גזרו במשקין שנעשו אוכל כיון דהשתא אוכל הוא, דמתני' סתמא קתני ואף במשקין שנטמאו בשרץ איירי, והא דמיס שהגלילו טהורין כמ"ש הר"ש במ"ב מן המוספתא אינו ענין לכאן, דהתם כיון שמים גלודים אינם לא אוכל ולא משקה ואינם מקבלים טומאה, הרי שפיר פקעה טומאתן כשהגלילו, וכאילו נפסלו מאכילת כלב, אבל כאן שנעשו אוכל ויש טומאת ראשון באוכלים, יש לשאול טומאה שבהן להיכן הלכה, [ומש"כ במ"א דקראו דמתני' לאו בהגלילו דבהגלילו טהורין, לא נראה כלל, אלא יש לחלק בין מים לרוטב וגריסין וחלב, דרק מים נטהרו בהגלילו, וכמו שהביא שם בסוף המשנה מדברי הרא"ש, ועי' להלן בטעמא דמילתא], ולפי מש"כ הרמב"ם בפ"ט מטו"א ה"ב דרוטב וגריסין וחלב שקראו לריבין מחשבה, ניחא שפיר דעד שלא חשב עליהם אינם לא אוכל ולא משקה, ושפיר פקעה טומאתם, ואע"ג דע"כ איירי בחישוב עליהם מיד שהרי מתטמאים מן המשקים, מ"מ כיון שנעשו דבר שצריך מחשבה שפיר פקעה טומאה קמיתא, אבל לגירסא דידן בתוספתא וכמו שהעתיקה הר"ש במ"ב דאין לריבין מחשבה, ועי' פ"א מטו"א ה"ב ובראב"ד שם, עדיין יש לשאול טומאה שבהן להיכן הלכה.

ולפי מה שמירץ הרא"ש לקו' הר"ש הובא לעיל סק"א דהא דפרכינן בפסחים ל"ג ב' טומאה שבהן להיכן הלכה היינו רק ביין שגם בעודו בענבים הוא משקה אף שאינו בדין משקה, [וכ"כ בתשו' מהר"ם או"י סי' ט'], לפ"ז י"ל דכל שנשתנה מאוכל למשקה או ממשקה לאוכל חשיב פנים חדשות ופרחה טומאה קמיתא, אבל למש"כ הר"ש לפרש דבנימוחו נשאר שניס לפי שטומאה שבהן לא הלכה, לפ"ז יש לשאול בקראו נמי להיכן הלכה טומאת ראשון שלהם, וצריך לחלק דקראו חשיב טפי פנים חדשות מנימוחו, והרי אוכל צעי הכשר.

לפירוש הר"ש דבנימוחו עדיין דין שני עליהם, יש לשאול כמו שהקשה מרן זללה"ה בטב"י ס"ד

צליעי וכיון דאיטמו להו אוכלין איטמו להו משקין, בפשוטו נראה דהמשקין נטמאו כדין אוכלין, ואם אין אוכל מטמא אוכל מה"ת והענבים נטמאו מאוכל, גם הם לא נטמאו, דהא לכו"ע עד שלא הלכו בגת שתי וערב אין היין מטמא טומאת משקין, וכן מבואר בר"ש ורא"ש טהרות פ"ג מ"ב לענין שמן שבזיתים עי"ש, ועי' בספר מרן זללה"ה טב"י ס"ד סק"ו, והקשה הר"ש פ"ג דטהרות מ"א אהא דמתן התם דהרוטב והגריסין והחלב שקראו הרי אלו שניים חזרו ונימוחו טהורין, הרי חזין לאוכל שנעשה משקה נטהר, וא"כ ה"נ כשקוחטים הענבים ונעשה יין דין הוא שיטהרו מטומאתם, ומפני זה דחק לפרש דהא דמתן חזרו ונימוחו כביצה מכיון טהור לאו דוקא טהור אלא נשאר שני וזה דחוק מאד, והרא"ש שם כתב ליישב דגם אי מצלע צליעי מ"מ שם משקין עליהן וכמו מ"א צעדים מיעלע צליעי, והלכך מיטמאין כמשקין ולכך אינם נטהרים בסחיטתן, ומשמע דר"ל דאף דחורת אוכל עליהם לענין הלכות טומאה מ"מ כמשקין חשיב, ולענין ליטהר צריך שיהא פנים חדשות ולא סגי מה שנשתנה דינם מאוכל למשקה, כיון שבגזירתן לא נשתנה, משא"כ התם ברוטב וגריסין וחלב כשקראו היו אוכל וכשנימוחו נעשו משקין, והנה יש בזה תרמי מחודשים חדא דלא סגי בשינוי הדין מאוכל למשקה לטהרם, ועוד דענבים ויין לא חשיבי שינוי גם לא ברוטב וגריסין וחלב שנימוחו.

ב) טהרות פ"ג מ"א הרוטב והגריסין והחלב בזמן שהן משקה טופח הרי אלו תחלה, לשון זה משמע לכאן דכל שהנוגע בהם נוגע במשקה טופח הרי כולם תחלה אף במקומות שכבר קראו כיון שהם מוקפים משקה טופח, אבל אין נראה כן אלא כל מקום שאינו משקה טופח הרי הוא שני, ואם נגע בו דינו כנגע בשני, אף שהוא מוקף משקה טופח, ובזמן שהן משקה טופח, מתפרש גם ובמקום שהם משקה טופח הרי אלו תחלה, וקמ"ל דהמשהו טופח שעל פני הקרוש דינו כמשקין, תדע דהא גריסין גם עד שלא קראו אוכל נינהו, וע"כ דרק הטופח ע"מ להטפח שעליהם הוא תחלה, ודכוותה נמי ברוטב וחלב שקראו.

שם קראו הרי אלו שניים, פר"ש דחשיבי כאוכלין שנגעו במשקין, ור"ל דכל משהו הנקרא נעשה אוכל ופקעה טומאתו אבל חזר ונטמא ממשו משקין שטרם קראו, וכ"ה בא"ר, ופירש דגם כביצה מכיון נטמאו משום דלהטמאות א"צ כביצה, ולפ"ז קשה מכאן לדעת הרשב"א שהביא המל"מ פ"ד מטו"א ה"א דגם מדרבנן אין אוכל פחות מכביצה מקבל טומאה, דא"כ הו"ל למיתני דכביצה מכיון טהור, ומדקתני דבנימוחו כביצה מכיון טהור משמע דעד שלא נימוחו היו טמאין. — [בשעה"מ פ"ו מה' צרכות כתב להוכיח דגם

הרי נשנה כאן גזירה דרבנן ללאחר שנימוח חוזר לטומאתו הישנה, וכן יש לפרש דעת הרמב"ם בפ"ט מה' טו"א ה"א דרק לאחר שנימוח חוזר להיות ראשון, ודלא כמ"ש בכ"מ שם ע"פ מש"כ רבנו בפיה"מ, דהא בפ"א הי"ט סתם התוספתא דבשעה שקרש אינו לא אוכל ולא משקה. — ובזה"ז מנחות ל"א כתב לחלק בין נטמא עד שלא נקרש ואח"כ נקרש דנשאר בטומאתו אבל נטמא כשהוא קרוש אינו מקבל טומאה, וי"ע מנ"ל לחלק כן, דכל שנעשה דבר שאין מק"ט דין הוא שתפקע טומאתו, וי"ע, ועי' בספר מרן זללה"ה טבוי" ס"ד סק"ו.

ולפ"ז מהא דקתני וכו' אף הדבש נראה דגם דבש שקרש אינו לא אוכל ולא משקה ורק משנמחה חוזר לטומאתו הישנה, דומיא דשמן, ובר"ש כתב תחלה דבש שקרש מהני מחשבה לטמא טו"א, ובתר הכי כתב דחכמים סברי דאפי' במחשבה אין יורד עליו תורת אוכל, ונראה דמ"ש מעיקרא ויש משקה דבש מחשבה לטמא טו"א כגון הדבש והדס שקרש, דתיבת הדבש ט"ס, וכן מש"כ מן התוספתא מעיקרא לא הזכיר שם דבש אלא דס. — דבש שקרש נראה דהיינו שהגליד ממש, דעד שלא הגליד מסתבר דראוי לאכילה, ומיהו כמ"א ס' קנ"ח סק"ז כתב דכל שאינו טופח להטפוח לא חשיב משקה, אבל מ"מ לענין דגם לא יחשב אוכל י"ל דהיינו בהגליד ממש. — עוד יש שם ט"ס צמה שהעתיק התוספתא השמן לא אוכל ולא משקה חישב עליו לאוכלין מטמא טו"א ולמשקין בטלה דעתו, דתיבות מטמא טו"א הם ט"ס, וכ"ה בתוספתא לפנינו, אבל בהגהות הגר"א הגיה כמו שהוא בר"ש, וי"ע טעמו, והרי גם ברמב"ם ובראב"ד בפ"א הי"ט מטו"א מוצא דגרסי שאינו לא אוכל ולא משקה ולא מהני לו מחשבה, וכ"מ ברא"ש, וכן בר"ש בתר הכי כתב ויש משקה שאפי' חישב עליו לא הועיל לא לאוכלין ולא למשקין כגון שמן שקרש, והיינו התוספתא דמתפרשא בשמן שקרש.

שם ר"ש שזרי אומר אף היין, במנחות ל"א א' פרכינן מכלל דת"ק סבר יין לא אימא רש"ש אומר יין, ומצא דפשוט לגמ' דיין דינו כשמן ודבש והיינו דכשקרו נטהרו וכשנימוחו חזרו לטומאתם הישנה, וכמשנ"ת לעיל בדין השמן, ונראה דמה"ט שנה התנא רש"ש אומר אף היין לומר דדינו שוה לשמן, ואי הוי קתני רש"ש אומר יין הי' מקום לומר דיין תחלה לעולם משום דאף כשהוא קרוש תורת משקה עליו, לכך שנה אף היין דדינו שוה לשמן, ומ"מ כיון דחכמים נמי מודו בזה, ע"כ אחי לאשמועינן דרש"ש פליג אשמן ודבש, ואפשר דס"ל דתורת אוכל עליהם בזמן שהם קרושים, והו"ל שני, וכשנימוחו טהורין וכרוטב וגריסין, דאינם חוזרים לטומאה ישנה.

סק"ו, כמ"צ בגוש של זיתים שכתבו הר"ש והרא"ש דאיידי שהגוש שני למ"ד משקין מיכלע בליעי ולכן המשקין שני ואינם מטמאים את התנור, דא"כ גם בפחות מכביצה יטמאו המשקין את עצמן כדין כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה, וועי"ש דלא חשיב מגע בית הסתרים], ותירץ בשם הרש"ש דכיון דטומאתם מדין אוכל כשהיו קודם שנימוחו, הרי הם צדין אוכל דאין מטמא אחרים אלא בכביצה, ולפ"ז גם לאחר שנימוחו פחות פחות מכביצה אם יערבם יחד יחזרו להיות ראשון, ולו"ד ז"ל נראה דכיון דטומאתם משום שהיו אוכל הרי לענין להטמאות מעצמם דיינין להו כאוכל ולא אמרינן בזה גזירה דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה, וגם הרי בנגיעתם בעצמם לא מיתוסף להם טומאה נוספת וכבר שבעו להו טומאה. — ואם המשקין הללו שחורת שני עליהם יגעו במשקין טהורים, לכאורה ידונו בזה דין כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה, ועי' בתוספתא הוצאה בר"ש פ"ב דטבוי" מ"ב חומר באוכלין במשקין שהאוכלין מטמאין את המשקין להיות תחלה והמשקין מטמאין את האוכלים לעשותם שניים, ומשמע קצת דמשקין אין מטמאין משקין להיות תחלה, ומיהו ע"כ לא בעי למעט אלא כדמסיק דמשקין אין מטמאין את האוכלים להיות תחלה, דהא משקין ראשונים ודאי מטמאין משקין להיות תחלה, ואדרבה אם משקין שניים אין מטמאין משקין להיות תחלה, הו"ל לחשב חומר או באוכלין דאוכל שני מטמא משקין להיות תחלה משא"כ משקה שני, אלא משמע דלענין משקה אחר גם משקה שני יעשהו תחלה, וי"ע.

הא דמים ושמן שנטמאו והגלידו ונימוחו חוזרין לטומאתם הישנה כדתינא בתוספתא שבר"ש כמ"ב, ואילו רוטב וגריסין וחלב שנימוחו טהורין, נראה הטעם משום דמים ושמן אין להם שימוש כשהגלידו, וכדקתני שאינם לא אוכל ולא משקה, וא"כ הנידון שמה שהגלידו יטהרם, ושפיר חששו חכמים דזימנין דעדיין נשארה טיפה שלא הגלידה ותחזור ותטמא את הכל, לכך גזרו שלעולם לא ישמשו בטהרה של קרישה והגלידה, והרי הם כמו שהיו, משא"כ ברוטב ואינך דבשעה שקרשו ע"כ למיהב להו דין אוכלין, דאיכא מילי דאוכלין חמורין ממשקין כדתינא בתוספתא הוצאה בר"ש פ"ב מ"ב דטבוי"ג, וכיון שהם צדין אוכלין, הרי כשנימוחו א"א להחזירם לטומאת משקין הראשונה, וגם אין מן הראוי לעשות כן, והלכך כשנימוחו שפיר נטהרו דפניס חדשות בלא לכאן, וכמו דבקרשו נמי נשתנה דינם.

ג) פ"ג מ"ב רמ"א השמן תחלה לעולם כו', לפי המצא בתוספתא שהביאו הר"ש והרא"ש, דבשעה שהשמן קרוש אינו לא אוכל ולא משקה,

אשמועינן דאס יגע בכביה מן הזיתים ישוב להיות ראשון, אע"ג דטומאתו וטומאת הזיתים שזה ונטמאו יחד, וכבר נעשה משקה בטומאתו ונשאר שני, ולא אמרינן שבעה לה טומאה שאין זיתים יותר טומאה ממה שיש במשקים, [ועי' לעיל סק"ז ד"ה לפירוש].

שם אם היו פרודין אפי' הן סאה טהור, אשמועינן דאע"ג דכלי חרס מטמא מאויר, אפ"ה אין הפרודין מאטרפין על ידו שתחשב הטיפה כנוגעת בכביה, ועי' בא"ר שאם נטרפו הטיפות ונוגעין בפרודין כביה דנטמא כדין נוגע וחוזר ונוגע.

שם מ"ג ט"מ שחטו זיתים וענבים כביה מכוון טהור כו', למ"ד משקין מיפקד פקידי מיתוקם שהטמא נגע בכל הענבים והניקם למדוך ואח"כ הוא סוחטם בפשוטי כלי עץ, ונמצא שכל הענבים טמאים, ואם יש בהם כביה הרי הם מטמאים את המשקין, אבל למ"ד משקין מיבלע בליעי ומיתוקם בענבים שלא הוכשרו כדאמר פסחים ל"ג ז', א"כ אינם מתטמאים אלא משהחיל לסחוט דאו הוכשרו, ומאותה שעה כבר אינו נוגע בהם אלא בפשוטי כלי עץ, והרי כל הענבים טהורים, ופרש"י בפסחים שם שנוגע בענבים הנגוצים לדחותם אל תחת המדוך, והיינו לאחר שכבר התחיל לסחוט והוכשרו, וז"ל דלפ"ז באמת רק קצת ענבים נטמאים על ידו, אלא דלא ידעינן כמה, שהרי כבר התחיל לסחוט עד שלא נגע, ויש לפרש דמתני' מילתא פסיקתא נקט דעד כביה ודאי טהור, ולפ"ז גם ביותר מכביה אינם טמאים ודאי, אא"כ ידוע שנגע ככולם.

(ד) תניא בתוספתא פי"א הובאה בר"ש פ"י מ"ה ענבים עד אימתי מטמאים טומאת אוכלין עד שיהלכו בהן שתי וערב, ומבואר דאחר שהלכו בהן שתי וערב שוב אינם מקבלים טו"א, וכתב הר"ש דתו לא חזו לאכילה, והיינו הענבים שנדרכו בהלכות, דאלו שנשארו שלימים קמתי בתר הכי דאכתי מטמאין טו"א, ואכתי לא ידענו אם טהורין לגמרי או שכבר מטמאין טומאת משקין, אבל הרמב"ם בפ"א מטו"א הכ"ד כתב ענבים שדרכן משהלך בהן הדורך שתי וערב מתטמאין משקין, הרי מפורש דתורת משקין עליהם, וע"ע בפ"ה מתרומות ה"ו דתורמין משהלכו בגת שתי וערב, והוא מירו' תרומות פ"ג ה"ב.

ואבתי יש לשאול הרי שהיו הענבים טמאים ודרך עליהם שתי וערב מהו שתפקע טומאתן, כיון שנתחלפו מאוכל למשקה, ולכאורה יש לשאול וכי טומאה שבהן להיכן הלכה, גם תירוצ' הרא"ש דלעיל סק"א לא שייך הכא, דהא במציאות הם גוש גם מעיקרא וגם השתא אלא שנשתנה דינם, ועוד מסתבר דהא דאמרינן דמשהלכו בהם שתי וערב מטמאין משקין, דהיינו

ולענין הלכה לפמש"כ הכ"מ פ"ט מטו"א ה"א דלא קיי"ל כרש"ש, וכ"כ תו' חולין ע"ה ז', הרי שמן ודבש ויין שנקרשו אינם לא אוכל ולא משקה ואינם מקבלים טומאה, ואם נטמאו עד שלא קרשו וקרשו נטהרו, חזרו ונימוחו חזרו לטומאתם הישנה, והרמב"ם לא הזכיר דין יין, וכתב הרש"ש דטעמו כיון דבגמ' לא נשנה צהדיא רק נזכר כמילתא דפשיטא ק"ו משמן ודבש, ע"כ סמך ג"כ כמה שהזכיר דין שמן ודבש.

במג"א סי' קנ"ה סק"ז כתב דבכ"מ פ"א מטו"א ה"י"ט משמע דשמן ודס וחלב אפי' חזרו ונימוחו לא חשיבי משקין זולתי יין והוא ע"פ דברי החו' פסחים י"ד ז' שהציא ז"ל שם, נראה כונתו ממש"כ תו' שם דרוטב וגריסין וחלב ושמן שהיו תחלה וקרשו ונימוחו דהם שניים, ואם איתא דבנימוחו חזרו לדין משקין ה"י ראוי שהיו ראשונים כדין משקין, אבל כונת תו' דכשקרשו הו"ל דין אוכל והו"ל שני דין אוכל שנגע במשקין, וכשינימוחו אף שהיו ראויין ליטהר כיון שנהפכו מאוכל למשקה, אמרינן טומאה שבהן להיכן הלכה וכמשה"ק הר"ש בפ"ג מ"א, [ודעת הרא"ש שם דאמנם נטהרו], ומשום כך פירש דהא דתנן חזרו ונימוחו כביה מכוון טהור, דלאו דוקא טהור אלא דהוה שניים, אבל הם דין משקין אלא שהם שניים וכמבואר בדבריו במ"ז שם גזי גוש של זיתים שנפל לתור, ובפ"י מ"ה, ולמש"כ תו' שם דקיי"ל כרש"ש הרי גם שמן דין הזה, אבל ליכא למ"ד דבנימוחו לא חזרו לדין משקין עכ"פ כמה שנוגע מכאן ולהבא, וכדקמני במתני' דיותר מכביה טמא דכיון שיצאת טיפה ראשונה נטמאת בכביה, וכבר השיגו האחרונים על המג"א עי' בחמד משה, ובחמ"ס סי' מ"ה, ובנשמת אדם כלל ל"ו.

שם וגוש של זיתים שנפל לתור והוסק כביה מכוון טהור כו', אשמועינן דגוש של זיתים חשיב חיבור לכביה ולא דמי לעיגולי דבלה, ואפשר משום דהיוצא מן הזיתים חשיב משקה, או משום דחיבורן אליס טפי וגם לאו להפרד קיימי, וגם אשמועינן דהטיפה היוצאת ע"י ההיסק שם משקה עלה, ואף שהגוש נפל לתור שלא במתכוין, ומרן זללה"ה בטב"י ס"ד סק"ו נתקשה אמנם בטעמא דמילתא דהא ההולך לאיצוד לאו שם משקה עלי' עי' שבת קמ"ד קמ"ה, ושםא' שמן ניחא לי' ציציאתו דמועיל להיסק התור, ולא חשיב לאיצוד, [והסוחט זיתים להדלקה מסתבר דשפיר חשיב משקה], ולמ"ד משקין מיפקד פקידי אשמועינן נמי דבזיתים מיפקד פקידי ואיירי גם בנטמא הזיתים בשרץ ואפ"ה הטיפה היוצאת טהורה היא, ולמ"ד מיבלע בליעי אשמועינן דכשנטמאו הזיתים מראשון הרי גם השמן היוצא מהם אינו אלא שני ואע"פ שהוא משקה וכמש"פ הר"ש והרא"ש, וגם

דלחאכלין נמי טהור, והרי לפי מש"פ קיימא הכי למסקנא, וי"ל דהו"מ לדחויי דמתני' דטהרות ר"א ברי' דדוק היא, א"נ רבי אלעזר היא וכשמואל דאמר דכן מלטמא אחרים. (מדריש ס"ו ק"ג וע"ש עוד).

סימן ג

א) פ"ה מ"ב אחד שאמר נגעתי בזה ואיני יודע אם הוא טמא ואם הוא טהור נגעתי וא"י באיזה משניהם כו', הר"ש פירש דמשנה זו הוא קיומא דמ"א, דה"י צריך לכתוב בזה הסיט את אחד מהן וא"י איזה מהן הסיט, נגע באחד מהן וא"י באיזה מהן נגע, דהא שרץ אינו מטמא אלא במגע, ומתני' קתני ברישא השרץ והאפרדע ברה"ר, ומתני' פתח דקסיים כדקתני הלך כנגד השבילין והאהיל והסיט, ופירש דהיינו דקתני הכא נגעתי כו', אבל קשה דא"כ לא הו"ל למיתני אלא נגעתי וא"י באיזה משניהם נגעתי, וגם הו"ל למיתבאי ברישא ולא הוי צריך למיכפל דר"ע וחכמים, וגם רישא דאחד שאמר נגעתי מיותר, ולפמ"ש המל"מ פ"ט מאה"ט ה"א לפרש טעמי' דר"ע ברישא משום דס"ל דבאיכבט טומאה לא מטהרין ברה"ר, וכדמחייבין אשם תלוי באיכבט איסורא בחתיכה אחת משתי חתיכות, ורק בלא איכבט ס"ל דספק טומאה ברה"ר טהור, וזה ניחא טפי ממש"כ הר"ש לפרש דמטמא דר"ע היינו רק לכתחלה, אבל אם נגע בטהרות לא טימאן, דסתם מטמא משמע טומאה גמורה, וגם לא משמע לומר דפליג איוסי בן יועזר וכמ"ש המל"מ, לפי סברא זו איכא למימר דלכך נקט נגעתי בזה וא"י אם הוא טמא ואם הוא טהור, לומר דגם בלא איכבט טומאה ס"ל לר"ע דטמא, ולאפוקי מסברת המל"מ.

איברא דיש לשאול היכי דמי האי גוונא דנגעתי בזה וא"י אם הוא טמא או טהור, דהרמז"ס בפ"ח מאה"ט ה"ב פירשו בנגע בקטן אדם, ולכאורה אית לן למיזל בזה רוב אנשים שצמקום זה, ואם לא שייך לקבוע בזה רוב, כגון שהוא מקום שרק ישראלים עוזרים שם וא"א לדעת אם רובם טמאים או טהורים, לכאורה כה"ג יש לטהר גם ברה"י לדעת הרשב"א בתשובה סי' פ"ג הוצא צנינת אדם שער השמחה דכל דלא אתחזק טומאה וליכא רגלים לדבר טהור גם ברה"י, ומתני' ברה"ר איירי כדפתח ברישא, וגם לית לן לחדש דר"ע פליג בד"ז של הרשב"א, וע"כ צ"ל דאיירי בגוונא שהי' כאן טמא וטהור ופירש אחד ונשאר אחד, ודומיא דנגע באחד משניהם וא"י באיזה מהן, ה"נ בנגע וא"י אם הטמא הוא זה שנשאר או הטהור, ואשמועינן דגם בכה"ג דהשתא ספק אם בכלל יש כאן טמא, נמי חשיב לר"ע כאיכבט טומאה כיון דמיקרא הי' כאן טמא,

דהמשקה שבהם כבר יש לו דין משקה כיון שכבר נתפרק מעצמו ועומד ללאת, אבל בשר העגב לא נהפך למשקה, ולפ"ז שפיר נשאר בטומאתו כשהי', ואע"ג דמכאן ולהבא אינם מטמאין טו"א דמשקה שבהן עיקר, מ"מ טומאה קמיימא מסתבר דלא פקעה, אבל מרן זללה"ה בסי"ג סק"ח נקט דפקעה טומאה קמיימא ונתקשה בטעמא דמילתא וכתב דחשיב כשינוי מעשה, ע"ש וי"ע.

בר"ש שם הביא הא דאיתא בתוספתא שם ר' יוסי אומר אפילו נפלו הימנו כארבע וחמש ציזים ודרכן כולן צ"א משקה היוצא מהן טהור שכיון שדרס עליהם בטלו שאין לו משקין במה יטמא, ופירש דר"ל שאם הכניס ענבים בחצית ודרכן שם ביחד עם היין היוצא מהם דכה"ג אין על היין דין יין כיון שלא נמשך כלל, ול"ד לגמ' שעם הדריכה נמשך היין לבשר, ולכן אין כאן טומאת משקין והרי הענבים והיין בדין טומאת אוכלין ואינם מטמאין את הגת, ועי' מש"כ בזה מרן זללה"ה שם ובמכשירין ס"ח ס"ק ט"ו.

הא דתנן בפ"ג מ"ג בט"מ שסחט זיתים וענבים דהטיפה היוצאת היא כבר בדין משקין והזיתים והענבים עדיין בדין אוכל, יש לפרש דבסוחט בידיו כן הוא דבתחלת הסחיטה עדיין הזיתים והענבים בדין אוכל, וכל טיפה וטיפה היוצאת בדין משקין.

ה) פ"ד מ"ז בר"ש וי"ל דסוגיא דנדרים סוברת דהדר צ"י לגמרי כו' ולמסקנא דנדרים ניחא, צריך לומר דהר"ש מפרש דרב אשי ס"ל דליכא כלל ר"י משמ"י דנפשי' בכרי, וכולה ר"י אליבא דר"ט אפילו בנזיר סתם, ולפ"ז מתני' דספק נזירות להקל יש לפרש כר"ט, וכמו שהזכיר הרשב"א שיש מפרשים כן ודחה דצריהם, ולכך ניחא למסקנא דנדרים, אבל הדבר קשה טובא וכמ"ש בנדרים ס"ו סק"ג כמשה"ק תו' מסוגיא דנזיר, וגם לפ"ז הך ספק נזירות לא דמי כלל לאינך ספיקות שטיהרו חכמים ולא שייך לכללם, וגם קשה למה צריך לכל הדוחק הזה דהא אשכחן ראב"ז דסבר בהדיא ספיקא לקולא והו"ל לגמרא לאוקמי מתני' דספק נזירות להקל כוותי', וזה עדיף טפי מלפרושי כר"ט ומשום דלא ניתנה נזירות אלא להפלאה, לכך נראה יותר כפי' תו' בסוגיין דר"א לא מוקי כר"ט אלא הדיא דנזיר שמשון אבל ברייתא דסתם נזירות ר"י אליבא דנפשי' קאמר לה, ומתני' דספק נזירות להקל כוותי'.

וא"ת א"כ תיקשי לך בפסחים י"ז ב' דמסקנא לן אי ר"י הדר צ"י לגמרי או דרך מכלים הדר צ"י, ליפשוט ממתניתין דספק נזירות דאיתא כר"י וקתני

הוא ודאי טמא, וגם אם אכלס אחר הו"ל כאילו הראשונים קיימים שהרי האוכלן קיים וצריך לקבוע דינו, וצ"ע דסתם נאכלו הטהרות לא מיתוקס דוקא בחצי פרס שהאוכלס נטמא, ומ"מ לא מצי למיתני שנאכלו לאחר שהזהר וטבל, כמ"ש המל"מ שם בעצמו דטהרות ואדם נמי מוכיחין זה על זה, והלכך אם הטהרות הראשונות קיימות בשעה שהלך בשביל השני, הרי יש כאן ממ"נ דלא שהוא טמא או שהטהרות הראשונות טמאים, וכיון שהטהרות שלו הו"ל כבאו לשאול צב"א, וע"כ שניהם תלויין, ולכן לא מיתוקס אלא צנאכלו הראשונות עד שלא הלך בשביל השני.

וצ"ל המל"מ שם וממה שנכתב לקמן יתבאר דאם אכלן אחר קודם עשיית הטהרות השניות כל שהיו קיימות הטהרות הראשונות בשעה שהלך זה בשביל השני זה המהלך והטהרות (השניות) הראשונות, כצ"ל שעשה כולן ספק טמאים מדרבנן שהרי בשעה שהלך ע"כ אחד מהם טמא ודאי או הטהרות הראשונות או המהלך ומאי דקתני ועשה טהרות צהלוך השני משום סיפא נקטי' עכ"ל, ור"ל דממה שנכתב לקמן דגם טהרות ואדם מוכיחין זה על זה יתבאר דכל שהיו הטהרות הראשונות קיימות בזמן שהלך בשביל השני, כבר נקבעו הוא והטהרות בדין תלויין כמו בשני הטהרות קיימין, ואפי' לא נחעסק בטהרות פעם שני'.

ולאחריכך יש לעי' במה שהביא שם בחר הכי מן המוספתא נאכלו ראשונות נטמאו או שאבדו עד שלא נעשו שניות שניות טהורות משנעשו שניות תלויות, ופירש ז"ל דהא דמשמע דאפי' לאחר הוי' והילוך שני היינו משום דבמוספתא נקט נטמאו או שאבדו ובהני גווני אפי' שנטמאו או שאבדו אפי' לאחר ההילוך השני קודם עשיית הטהרות השניות טהורות, אכל במתני' דקתני נאכלו ע"כ מיידי צנאכלו קדם ההוי' וכדפרישית דאי צנאכלס אחר כל שהאוכל קיים הו"ל כשמהין קיימות כו', והדברים הללו קותרים מש"כ לעיל דאפי' קודם שעשה טהרות כבר הוכיח הוא בהליכתו על הטהרות הראשונות וכבר הוחלט הוא והם בדין תלויים, ואף אם יעשה טהרות לאחר שנשפרו הראשונות יהיו תלויים, שו"ר שאח"כ צו"ק ד"ה עוד אני מסתפק שכבר העיר בזה והניח בקושיא.

ואפשר דעד כאן לא אמרינן דבחזר ועשה טהרות לאחר הליכתו בשני', דגם הראשונות אף שכבר נטהרו חוזרים להיות תלויים, ושוב אינם ניתנים בצדד אחד מהן, אלא בטהרות שאין להם תקנה, אכל באדם וטהרות שאדם יש לו תקנה צטבילה, והוא עומד לכך, הרי אף דכל זמן שלא טבל נעשה מוכיח גם על הטהרות, מ"מ כשטבל חוזרים הטהרות לטהרות, והלכך גם

וכדפליגי בהכי אמוראי בכריתות י"ח א' לענין א"ת אי חשיב איקבע איסורא, ולהמל"מ ע"כ לפרש כן דאל"כ הרי איפרכ מהבא, והשתא ניחא דאידי דבעי למיתני נגעתי וא"י צאיזה משניהם נגעתי לסימא דרישא, נקט נמי נגעתי וא"י אם הוא טמא או טהור לרבותא דגם בזה ר"ע מטמא, ולפ"ז עדיף טפי לפרושי צשרך וצפרדע ויטל אחד מהן, ונגע צנשאר, וא"י איזה הוא, דהוי ממש דומיא דרישא.

מה שהרמב"ם שם כתב סתם שנגע באדם וא"י אם הוא טמא או טהור, ולא פירש כמ"פ דאיירי שהיו טמא וטהור והלך אחד מהם, הוא משום דהתנא נקט כן משום ר"ע דצלא"ה אינו מטמא, אכל למאי דקיי"ל כרבנן דאף צאיקבע טומאה ממש כגון שטמא וטהור לפנינו נמי מטהרינן, תו פשיטא דצהלך אחד מהן ודאי דמטהרינן, ולכן העתיק המשנה כלשונה.

בחדושי הגר"א הנדפסים צסוף המסכת כתב דמודה ר"ע צספק טומאה צרה"ר דטהור צספק נגע, אכל לא צנגע ספק צטומאה ספק צטהרה, עי"ש שכתב גם לפרש על דרך זה הא דר' יוסי מחלק צין צביל לשאר ספיקות, ועי' צנדפס מכת"י הגר"א צסוף המשניות צהא דר"י, והמוספתא שהביא הר"ש צקופה וחמור צצרה"ר נמי מסייע לזה דספק נגע קיל, וכמו שהזכיר הר"ש.

שם צר"ש כבר טמא שנחערב צתשעה ככרות טהורין ואכלו חמשה חמשה הראשונים ואח"כ אכלו חמשה חמשה האחרונים כו' הראשונים טמאין שאין להם צמה יתלו והאחרונים טהורין כו' שכתבתו חמשה הראשונים לאכול חמשה ככרים היו כל הככרים לפנייהם כו', נראה דאם אכל אחד ככר ואח"כ אכלו את הנותרים הרי הראשון טמא וכולם טהורים, שיש להם צמה לתלות, והבא איירי צשעשה נאכלו חמשה הראשונים כל אחד מככרו אחת היו כל הככרים קיימים צחלקן, וכל עוד שיש חצי פרס ויש מקום להסתפק דקגי צדאיכא כזית], אוכל טמא, אין כאן צמה לתלות, והלכך כולן טמאין, אכל החמשה אחרונים אכלו לאחר שהראשונים כבר אכלו את כל הככרים לכך הם טהורים שהם תלויין צראשונים.

צ פ"ה מ"ג שני צבילים אחד טמא וא' טהור הלך צאחד מהם ועשה טהרות ונאכלו הזה ושנה וטבל כו', צמל"מ פי"ט מאה"ט ה"א דקדק אמאי לא קתני ונאכלו לאחר שהזהר ושנה וטבל, שהרי העיקר ראוי להיות תלוי אם נאכלו הראשונים לפני שעשה השניים, וכדאיתא צמוספתא שהביא ז"ל שם נאכלו ראשונות נטמאו או שאבדו עד שלא נעשו שניות, וכתב ז"ל הטעם משום דהאוכל הראשונות נטמא צאבילתן, ולכן אם אכלס לאחר שהזהר ושנה וטבל ואח"כ הלך בשני הרי

בטהרתו, ויש להסתפק בשנים שהלכו בשני שבילין ועשו טהרות וגשאלו כל אחד לעצמו וטיהרו להם טהרותיהם ואח"כ לקח אחד מחבירי אה טהרותיו אם חוזרים הטהרות להיות תלויים, דיש מקום לומר דלא אמרו כן אלא כשהטהרות ברשות אחת מתחלתו, ועם כניסתו לשני כבר ראוי לומר שהיו תלויין, ועי' לקמן סק"ה דדעת מרן זללה"ה דאין הדבר תלוי בצעלות הטהרות אלא בנוגע.

שם אם לא טהר צינחיים הראשונות תלויות והשניות ישרפו, יעוי' ברא"ש בטעמא דהראשונות תלויות, ולא נתחוויר טעמו דמה בכך שהשניות קיימות, מ"מ כיון שהם ודאי טמאות שפיר אפשר לטהר הראשונות, ויתכן לפרש דאם נטהר הראשונות והשניות הרי ישרפו, אהו למימר דקמו רבנן במילתא דשביל הראשון טהור הוא, וטהרות הראשונות טהורות בודאי לא מדין ספק טומאה ברה"ר, והר"ש הביא המוספתא דהראשונות טהורות ולא העיר כלום ממנה, ומ"מ לא מסתבר דגרסא בזה שיהיו טהורות כג' הגר"א, בזמן שהרא"ש וכן הרמב"ם גרסי תלויות. — נראה דאם נטמא צינחיים אחת לאחר שהלך בשניות, ואח"כ עשה טהרות דלכו"ע הראשונות טהורות.

פשוטא דמילתא מסתבר כהגר"א, שהרי לאחר שהלך בשניות כבר מחזיק עצמו לטמא ודאי, ואם נגע בטהרות שורפן ואינו צא לשאול עליהם, ולמה זה יתבטל עכשיו טהרתן של הראשונים, הגע עצמך הרי שצא לטמא הטהרות במזיד האם זו סבה לטמא הראשונות, ושמא י"ל דלא אמרינן דהראשונות תלויות אלא כשעדיין לא נשאל עליהם עד שעשה השניות, דכיון דהשתא משמשינן בספק של השביל הראשון לשרוף הטהרות השניות, אין ראוי כ"כ לטהר הראשונות, אבל אם קדם ושאל על הראשונות ונטהרו, אף לגירסא דידן אין חוזרין לטמאותן לאחר שהלך גם בשני ועשה טהרות.

ג) פ"ה מ"א ברא"ש אבל עוד קשה דמתני' דלקמן דשני שבילין כו' אלמא מטהר ר' יוסי אפי' בחדא ספיקא, ק"ק הרי בשביל תנן בזהדיא דר' יוסי מטהר בשביל.

שם מ"ד השרץ והזפרדע ברה"ר כו', נראה דהדר נקט לה בשרץ וזפרדע דאע"ג דר' יוסי מטמא בזה בספק, אפי"ה סתם כרבנן דמטהרין אף בתרתי דסתרי בזה"ל, וזו נראה כונת הרמב"ם בפיה"מ שכתב דלר' יוסי איצטריך, ור"ל דבשביל אף ר' יוסי מודה, ונקט שרץ וזפרדע דאע"ג דבזה ר"י חולק, ומיהו הלשון בפיה"מ דאפי' לר"י, ולפמ"ש הר"ש לעיל דבטהרות מודה ר"י ורק בגבירי פליג כיון דאפשר בטבילה, מתפרש שפיר דגם לר"י מטהרין הכא, אבל בפיה"מ לא משמע שמחלק בין טהרות לגבירי.

כשאצדו הטהרות חוזר האדם להטהר, דמתחלה לא נעשו מוכיח זה על זה להיותם תלויים אלא בזמן ששניהם קיימים בספק.

ומיהו בחמץ שנכנס העכבר לאחד משני צחים פסחים י' א' דבשניהם של אדם אחד שניהם חייבים בצדיקה כמ"ש הטור ס' תל"ט, התם לא תועיל צדיקה בית אחד, דאדרבה כשצדק בית אחד ולא מצא, השתא ודאי אית לן למימר דלצית השני על, ואפשר דגם בשני צחים של שני בנ"א וצאו לשאול בזה"ל דפטרינן לתרויהו, מ"מ אם אחד צדק ולא מצא, יתכן דע"ז יתחייב חבירו לצדוק, [עכ"פ אם אין ספק אכלתו].

וב"ז על פי מה שפירש במל"מ דהא דקתני בחוספתא אדם בטהרות וטהרות באדם היינו שהאדם בהילוכו בשני נעשה מוכיח על הטהרות הראשונות לעשותם תלויים לאחר שנטהרו, אבל מרן זללה"ה בסימן ה' ס"ק י"ד ט"ז כתב לפרש בע"א, ולפ"ז נקט דאדם אין נעשה מוכיח על הטהרות, דאף ששניהם ברשותו, מ"מ לא דיינינן ל' כבא לשאול בזה"ל, דטהרות דינס כאילו כל העולם נשאלין עליהם, ואדם רק הוא נשאל על עצמו, והלכך לא דיינינן להו כבא להשאל בזה"ל, והרי הטהרות הראשונות נשארים בטהרתן גם לאחר שהלך בשביל השני, ולכך כשאצדו עד שלא נעשו שניים הרי השניים טהורים, דהאדם שעשאן דינו דטהור, עי"ש, ועי' ברא"ש בפירוש המוספתא וכנראה מש"כ פי' אדם באדם טהרות בטהרות, ז"ל וכו', וכונתו לפרש מה ששנו שם אדם בטהרות וטהרות באדם דהיינו אדם אחד שהלך בזה ובזה כו', וכ"כ שפירש מרן זללה"ה שם, ולפ"ז לא פירש כמ"ש המל"מ דצא לומר דאדם וטהרות נעשים מוכיחין זה לזה.

ואפשר עוד דעד כאן לא אמרינן אם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות, אלא בטהרות וטהרות שתחלת דינס אם לשרפם, וצוה א"א לחלק בין הראשונות לשניות, אבל טהרות ואדם שאין דינס שוה, דבטהרות דיינינן אם לשרפם, ועל האדם הנידון אם לומר לו טמא אהה, מבלי שיש נפ"מ בדבר על העבר, וגם הוא עומד לטבילה, בזה לא הדרינן דינא ולא חשבינן ל' כחזר וצא לשאול בזה"ל עליו ועל הטהרות, ושצדיקין לטהרות בטהרתן, אף דלאדם מורינן לטבול.

נראה דאם לא טהר צינחיים, אף לגירסא דידן בזה"ל דהראשונות תלויות, דהיינו דוקא אם עשה טהרות לאחר לכתו בשני, אבל הוא עצמו אינו נעשה מוכיח על הראשונות לתלותם, אף לדעת המל"מ.

שם במשנה אם קיימות הראשונות אלו ואלו תלויות, נראה דהיינו אם קיימות ברשותו, אבל אם מכרן לאחר עד שלא הלך בשני, הרי הראשונות נשארים

האנשים טימאו גם טהרותיהם שקדמו לנגוע עד שלא נשאלו, משא"כ באדם אחד שאין כאן טומאה ודאית זו, רק שבין שני הטהרות שנגע יש טומאה ודאית, כזה סגי להחזיק כל טהרות בספק טומאה כמו שהן באמת, דהדבר רחוק שיטורפו לטמאות אחר, דמיד שמוחקים בספק טמאים מניחן לאבדון.

ולחאמור נחא ששנה התנא דין שני אנשים בשני שבילין בעשו טהרות, שדקדקו מזה בתו' כתובות כ"ז א' פסחים י' א', דבאנשים אחד מחמירין אפי' צבאו לישראל צו"ז כיון דאפשר בטבילה, ולמש"כ י"ל דשפיר אשמועינן דגם הטהרות שעשו כבר מחזיקין בטמאים בודאי, אע"ג דבעלמא בראשונים קיימים הרי הטהרות תלויים, והטעם כמש"כ כיון דמטמאין לאנשים בודאי, ולפ"ז אין מכאן רא"י לטמאות האנשים גם צבאו לישראל צו"ז.

כתב מרן זללה"ה בס"ה ס"ק י"א י"ב דבראשונות קיימין דיינין להו כנגעו בספק טומאה, דהאדם לאחר הליכתו בשביל הראשון נחשב כספק טמא, וכן לאחר הליכתו בשביל השני, והלכך לא אמרינן דשניהם תלויים אלא"כ נגע בשניהם ברה"ר או ברה"י, אבל אם באחת מהן נגע ברה"י ובשני ברה"ר הרי זו של רה"ר טהורה כדין ספק טומאה ברה"ר, וכן בשני אנשים בשני שבילין וצאו לישראל צו"ז דמטמאין לטהרות שנגעו בהן מעיקרא, היינו נמי כשנגעו בשניהם ברה"ר או ברה"י, אבל אם אחד נגע בהן ברה"ר והשני ברה"י מטהרינן לאלו שנגעו ברה"ר, והדברים מחודשים, גם ל"ע שהרי מה שהאנשים שהלכו בשני השבילים עמידין ליגע, הרי ודאי נטמא גם מה שיגעו ברה"ר, דהא מחזיקין להו בטמאים, וגם אם רק אחד יגע נטמא בודאי, [וכמ"ש הרמב"ם שטהרותיהן נשרפות], וא"כ מה יוסיף אם חזירו יגע אח"כ בטהרות ברה"ר, וכשם שמכאן ולהבא כל אחד ואחד מטמא בנגיעתו גם ברה"ר, ה"נ מה שכבר נגע.

גם בעיקר הסברה יש מקום עיון, דהא קושטא הוא שכשהלך בשביל הראשון דנקבע דינו כטהור גמור מדין ספק טומאה ברה"ר, וכשהזהר וטבל והלך בשני גם נקבע דינו כטהור מדין ס"ט ברה"ר, ואם נגע בטהרות של ראובן בהליכתו בשביל הראשון, ובטהרות של שמעון בהליכתו בשביל השני, הרי שניהם נשארים בטהרתן גם עכשיו, [אח"כ ראינו דדעת מרן זללה"ה שם בס"ק י"ג דגם בשל שני אנשים אם הנוגע אחד הרי הטהרות תלויין עי' לק' סק"ה], אלא דבטהרות של עצמו אמרינן לי' דממ"נ נחזר עכשיו דאחת מן הטהרות טמאות, ומה יועיל לנו עכשיו לזרז אחיה מן הטהרות טמאה, ע"י שנדע שבאחת מן הטהרות נגע ברה"ר ובאחת נגע

שם מ"ה שני שבילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ועשה טהרות כו', בתו' כתובות כ"ז א' פסחים י' א' כתבו דלכך נקט ועשה טהרות, משום דלגברי אע"ג דמחזיקין להו בטהורים, אמרינן להו זילו טבילו, משום שמא יגעו שניהם באדם אחד או בטהרות, ויש לפרש כונתם צבא להשאל עליו ועל חבירו, א"נ צו"ז וכשצבא השני אמרינן לי' לטבול, כיון שכבר שאל הראשון ונטהר, אבל לראשון שפיר מטהרינן, כיון דליכא אלא הוא, ושמא לאחר שצבא השני, מהדרינן אחר הראשון ואמרינן לי' נמי לטבול, ולפמ"ש הר"ש במ"א דר' יוסי בכל ספק טומאה ברה"ר קאמר דאמרינן לי' לטבול, א"כ בפשוטו הוצרך למינקט בעשה טהרות, דאל"ה לר' יוסי גם צו"ז לא מטהרינן אף לא לראשון, והכא פלוגתא דר' יוסי ור"י אחי לאשמועינן.

שם מ"ו שני ככרים כו', כתבו הר"ש והרא"ש דתנא טומאה דאורייתא והדר תנא טומאה דרבנן, ובפשוטו ר"ל דאשמועינן דגם בטומאה דרבנן מטמאין צו"ז וכן פלוגתא דר"י ור"י צבא להשאל עליו ועל חבירו, אבל יותר ה"י ראוי לפרש דעד השתא אשמועינן כדין ספק טומאה ברה"ר, והשתא אשמועינן ברה"י בספק טומאה דרבנן, ויש לפרש דה"נ קאמרי דהדר תנא טומאה דרבנן ואף ברה"י.

ד המל"מ צפ"ט מאה"ט סוף ה"ב והציאו הגרע"א ו"ל בתוספותיו נחקשה במש"כ הרמב"ם בשני אנשים בשני שבילין וצאו לישראל צו"ז דטהרותיהן נשרפות, ואילו באדם אחד בהלך בראשון ועשה טהרות והזהר וטבל והלך בשני ועשה טהרות דאם הראשונות קיימות הרי הם תלויים, והרי בראשונות קיימות מדין צאו לישראל צו"ז דיינין להו כמ"ש הר"ש במ"ג, ובאמת לשון המשנה בשנים שצאו לישראל צו"ז דהם טמאים ובראשונות קיימות קתני תלויים, וכנראה זהו מקורו דהרמב"ם ולא נחא לי' לומר דטמאים ל"ד, ואגב דקתני צבאו לישראל צו"ז דטהורין קתני צו"ז דטמאים.

ואפשר לומר דהא דבראשונות קיימים אמרינן דשניהם תלויים, הוא משום דאיירי שהראשונים כבר נטהרו אלא שעדיין לא נאכלו, ואנו באים עכשיו לבטל טהרתן, ובה לא מטמאין להו בודאי, [דלשון הראשונים קיימים לא מתפרש דצבא עכשיו להשאל גם עליהן, אלא הם כבר נשאלו ונטהרו אלא שעדיין קיימים], אבל לעולם צבאין לישראל צו"ז מטמאין להו בודאי.

ואפשר עוד דבאנשים שדיהם עסקניות וכמעט בהכרח נפגשים בדברים המקבילים טומאה, אם נחזיקם בספק טמאים, אחו למימר דגם אם שניהם נגעו ביחד בדבר ברה"ר שיהא טהור, כדין ספק טומאה ברה"ר, והלכך ראו חכמים לטמא שניהם בודאי, וכיון שטימאו

דקתני אלו ואלו מונחות הרי אלו מוכיחות דאירי שני הטהרות של אדם אחד והלכך הרי הם מוכיחות ושניהם תלויות, ומשמע דאע"ג שנאכלו ראשונות עד שלא נשאל על השניות אפ"ה כיון שהיו קיימות כשנעשו שניות כבר הוחלטו להיות שניהם תלויות, והלכך אף שצא להשאל רק לאחר שכבר נאכדו ראשונות, אפ"ה שניות תלויות, ומיהו ז"ע שהרי כשצא להשאל אין לו להזכיר את הראשונות כלל כיון שכבר אינם, וכששאל רק על השניות אין סבה לטמאם, ובמל"מ פ"ט מאה"ט שלהי ה"ב פירש דמטמאין רק משום דגם הנוגעים נשאלים ומטמאין להו עי"ש, ועי' מש"כ שם ריש ה"א, ומיהו י"ל דכיון דאם הוא ת"ח ויודע את ההלכה, הרי מיד שנעשו שניים הוחלטו שניהם להיות תלויות, ולא יועיל מה שנאכדו או נאכלו הראשונים אח"כ, הלכך אף בע"ה וצא להשאל נמי לא מקילין ומורין לי' דהשניים תלויות, ואה"נ שאם לא הזכיר בשאלתו שהיו ראשונים, אמנם יטהרו לו השניים מחמת חוסר ידיעה, ועשו שניהם שתי טהרות דקתני סיפא היינו של שני בני"א וזה צא ונשאל בפ"ע אומרים לו טהור ומיתוקמא הך ברייתא כשרק בעלי הטהרות נשאלין, אבל הנוגעים הלכו להם או שכבר נטהרו, וכ"כ מרן זללה"ה בס"ה ס"ק י"ד, אבל מש"כ הר"ש לא מיתוקמא אלא בצאו להשאל בני"א כיון דשנים עשאוים ואפ"ה אם כבר נאכלו ראשונות שניות טהורות, אם איירי כשרק על הטהרות נשאלין, א"כ מה חידוש הוא דנאכלו ראשונות עד שלא נעשו שניות דהשניות טהורות, הרי אין נשאלין אלא על השניות, ואם מיירי כשגם הנוגעים נשאלים, ומטמאין להו, א"כ איך אפשר לטהר הטהרות, וכמו שתמה המל"מ שם שלהי ה"ב, וז"ע.

(ו) בדין אם שציל אחד רה"ר ושציל השני רה"י, מבואר במל"מ שם ה"א דאם הלך בשניהם וטבל ביניהם וטהרות הראשונות קיימות, הרי הטהרות שנעשו בהליכתו ברה"י נשרפות וטהרות שנעשו בהליכתו ברה"ר תלויות, ומרן זללה"ה בס"ה ס"ק י"ח הניח הדברים בתימא וכתב ז"ל דאלו של רה"ר טהורות, וכמו כששניהם ברה"י ובאחד יש צו דעת להשאל, ובאחד אין צו, דטהרות של האין צו טהורות ושל היש צו טמאות כמ"ש הר"ש פ"ב דמקואות מ"ב מן המוספתא, ונראה דלגירסא דידן במתני' ג' דבהלך בראשון ועשה ובשני ועשה ולא טבל ביניהם דהראשונות תלויות, וכמש"פ הרמב"ם, שפיר יש לקיים דברי המל"מ, דהא אם הלך מי שאכד"ל בשני השצילים גם של רה"ר וגם של רה"י ועשה טהרות ולא טבל ביניהם, הרי יש לקיים צוה דין המשנה דהראשונות תלויות והשניות ישרפו, דלדידי' הרי אין נפ"מ בין רה"ר לרה"י, וא"כ גם צמי שיכד"ל נמי, דהא טעמא דמתני' דהראשונות תלויות ע"כ לפרש

ברה"י, הרי אין רה"ר מזכיר במציאות ואינו אלא הלכה לדון ברה"ר לקולא, וכיון דאין כאן ס"ט מן הדין דהא שניהם טהורות, מנ"ל לשמש כאן צוה של קולת רה"ר, נגד הממ"נ הידוע שאחת טמאה, וכן בשני אנשים בשני שצילין וצאו להשאל בב"א, וז"ע.

(ה) כתב מרן זללה"ה בס"ה ס"ק י"ג צמה שדקדק המל"מ דדין דהראשונות קיימות נשנה במתני' בצדס אחד ושני שצילין וכגון שהזה וטבל, ולא נקטו דלין זה בשני אנשים ושני שצילין, דהעיקר תלוי בצדס הנוגע, דכשצדס אחד נגע בשני הטהרות אפילו הם של שני בני אדם, כיון דהשתא איכא ממ"נ, הרי הטהרות תלויות, אבל שני בני"א שנגעו אפי' בטהרות של אדם אחד, אע"ג דאיכא ממ"נ, שצקין להו בטהרתן ובצדס שלא יגעו ז"ז, או שניהם באחד, ולכאורה בצדס יתיר קרוב לחלק אם הטהרות של אדם אחד או של שני בני"א, דהא דהדין דינא הוא משום דעכשיו צידוע שיש לאדם זה טהרות טמאות אלא שאין ידוע איזה, ולכן שניהם תלויות, אבל בשני אנשים אין סבא למיהדר דינא בטהרות של ראובן שנטהרו, ע"י שהנוגעם הלך בשציל השני ועסק בטהרות של שמעון, וצוה כבר יש ליישב דקדוק המל"מ דמתני' בעוסקין בטהרות של עזמן איירי, והלכך בצדס אחד שעשה טהרות והזה ושנה וטבל וחזר ועשה טהרות, הדרינן דינא כשהראשונות קיימות, משא"כ בשני אנשים, ויש גם מקום לומר דתתני' צקין שיהא הנוגע אחד והטהרות של אחד, אבל שני בני"א שהלכו בשני שצילין ונשאלו בזה"ז ונטהרו, אפי' נגעו כל אחד בנפרד בטהרות אחרות של אדם אחד, נמי ישארו בטהרתן, ובצדס שלא יגעו ז"ז, אבל אדם אחד שנגע בטהרות של שני בני"א, הדבר מחודש למיהדר דינא בזמן שהראשונות קיימות, כיון שאין להם ענין ז"ז, [והרי אם נגע בשני בני"א באחד אחר הליכתו בשציל הראשון והשני אחר הליכתו בשני, והנידון על טהרתם, לא מסתבר למיהדר דינא, אלא דדעת תו' דבאנשים לעולם אמרינן להו לטבול, עי' לעיל סק"ג, וכעת ראיתי במל"מ דגם בשני אנשים דיינינן דין דהראשונים קיימות ושניהם תלויות וז"ע].

ובר"ש במ"ו הביא תוספתא שני שצילין אחד טמא ואחד טהור הלך באחד מהן ועשה טהרות וצא חצירו והלך בשני ועשה טהרות אלו ואלו מונחות הרי אלו מוכיחות נאכלו ראשונות נטמאו או שאכדו עד שלא נעשו שניות שניות טהורות משנעשו שניות תלויות עשו שניהם טהרה אחת הר"י טמאה עשו שניהם שתי טהרות זה צא ונשאל בפ"ע אומרים לו טהור כו', וסיים הר"ש פ"י הרי אלו מוכיחות לא מיתוקמא אלא בצאו להשאל בני"א כיון דשנים עשאוים ואפ"ה אם כבר נאכלו ראשונות שניות טהורות עכ"ל, ולכאורה יש לפרש דרישא

בעתיד, שהרי הא קמן דכל ס"ט צרה"י מודה ר"ש דאין רה"ר מפסקת וכמש"כ, ורק צמת ומטעמא שכתבנו, ואע"ג דס"ל לר"ש דכל ס"ט צרה"י תולין, ורבנן דפליגי אר"ש צמת, שפיר אפשר דפליגי עלי' גם אם היו סוברים כוותי' דס"ט צרה"י תולין, וכ"כ מרן זללה"ה בס"ה סק"ג.

לכאורה מקום שהי' רה"י והי' צו ספק טומאה ועבר שם אדם ונטמא, ואח"כ נעשה רה"ר ועבר שם אדם ונשאר טהור, אם עכשיו יגעו זה בזה יטמא גם השני, ויאמר לראשון מטמאך לא טמאנוי ואחא טמאחני.

(ב) שם צמשה המסוכן צרה"י והוציאוהו לרה"ר והוציאוהו לרה"י כשהוא צרה"י ספקו טמא כו', בפשוטו מסוכן מתפרש שראוהו חי, ונעשה מסוכן, ולפ"ז מפורש צמשה"י דראוהו חי מצערב אפילו מלאוהו מת צרשות אחרת, [דאף שהוציאוהו לרה"י מ"מ כיון שהי' צאמצע צרה"ר כמת צרשות אחרת דמין], מ"מ צרה"י טמא, וכדמשמע פשטא דחוספתא שהציא הר"ש פ"ה מ"ז דמודים חכמים לר"מ בראוהו חי מצערב שהוא טהור מפני שזה ספק רה"ר, משמע דצרה"י טמא, וז"ע בתו' נדה ד' א' ד"ה כי שכתבו דלחוקי' טהור גם צרה"י, וכתבו דלחוק במוספתא, אבל הרי צמשה"י מוכח דצרה"י טמא, ומשה"ק תו' שם לחוקי' עי' בתו' הרא"ש שם שכתב ליישב.

נראה דראוהו חי מצערב דמודים חכמים דטהור צרה"ר, דגם בראוהו חי צרה"י ואח"כ הוציאוהו לרה"ר ומת שם, דכל שראוהו חי מצערב לא דיינינן כשעת מציאתם.

ולחאמור הו"מ התנא למיתני המסוכן צרה"י והוציאוהו לרה"ר כשהוא צרה"י ספקו טמא וכשהוא צרה"ר ספקו טהור, מצלי להזכיר שחור לרה"י, אלא דהדגשת הענין דהכל תלוי במקום המלאו מחייב להזכיר ג' מצבים, וכן ברישא נמי קתני חזר ונעשה רה"י, וגם יש בזה קצת חידוש לר"ש דאף שהרה"ר טיהר את הנגיעות שצרה"י אפ"ה כשחזר לרה"י חזר לטמאות, ובמ"א נדחק בפירושא דמתני' עי"ש. אח"כ ראיתי בזה בדברי מרן זללה"ה ס"ז סק"ד עי"ש בעומק הסוגיות, ומש"כ אינו אלא הנראה מקופיא.

כתב הרש"ש שם שאם באו להשאל כאחד זה שנגע צו צרה"י וזה שנגע צו צרה"ר, דמטמאין גם זה של רה"ר, משום דמיתני כשיקרא, ואין הדברים נראין דרחמנא אמר צרה"י ספק טמא וצרה"ר ספק טהור, ולמה יש להעלים הלכה זו מן השואלים, ומה בכך דתיתי דסתרי, כיון דהכי אמר רחמנא, ואין זה ענין לשני שצילין שיש כאן טמא ודאי לפנינו ממ"נ מחמת המאורע, וא"א

כמש"כ לעיל סוסק"ב דחששו חכמים שלא יאמרו דקמו צמילתא איזה שציל הטהור ואיזה הטמא, כשיראו שטהרות זה נשרפות וזה נטהרות, וכ"כ צמשינות בתו"ח, וקריב לזה כתב מרן זללה"ה שם ס"ק י"ט, וטעם זה יש בו יותר לחוש צומן שאחד צרה"ר ואחד צרה"י שאם יחליטו לעולם דשל רה"ר טהור ושל רה"י נשרפות, ודאי אמו למימר דקמו רבנן צמילתא דהמת בשל רה"י, וכשאצ"ל ויעשה טהרות צמיהם נמי יטהרו של רה"ר גם צבאו להשאל צב"א, או של אדם אחד.

סימן ד

(א) פ"ו מ"א מקום שהי' רה"י ונעשה רה"ר חזר ונעשה רה"י כשהוא רה"י ספקו טמא כשהוא רה"ר ספקו טהור, נראה דלשון זה מתפרש בספק טומאה הקיים במקום הזה, כגון שהיו שני שצילין אחד טמא ואחד טהור והיו שניהם רה"י, דהעובר באחד מהן נטמא, ואח"כ נעשה אחד מהן רה"ר הרי העובר עכשיו שציל זה טהור, וכשחזר ונעשה רה"י שוב העובר צו טמא, ודומיא דמסוכן, אבל ספק טומאה המתחדש פשיטא דכשהוא צרה"י ספקו טמא וכשהוא צרה"ר ספקו טהור, וכ"כ מרן זללה"ה בס"ה סק"ג.

ובן כעדשה ספק מן השרץ ספק מן האפרדע המונח במקום שהוא רה"ר הנוגע צו טהור, וכשהמקום נעשה רה"י או שהוציאו לרה"י הנוגע צו טמא, הוציאו לרה"ר הנוגע צו טהור.

ופשטא דמתני' דצרישא לא פליג ר"ש, וכן בחוספתא פ"ז שנשנו דברי ר"ש וטעמו שא"א לומר מת הי' צרה"י ועכשיו חי, נמי מצוה דרק במסוכן פליג, ומשום דכשאנו מטהרים אותו צרה"ר אנו מעמידים אותו בחזקת חי צנוסף לחזקת טהרה של הנוגע, וכשאנו מעמידים אותו צרה"ר בחזקת חי ומטהרים נגיעותיו שקדמו צרה"י, שפיר אפשר דקושטא הכי הוא, ואף אם נחזירנו עכשיו לרה"י לא נחזיקנו למת למפרע, אלא נימא דהשתא הוא דמת, משא"כ בשאר ספיקות שאינם משתנים, הרי אם יחזירוהו לרה"י ונחזיקנו בטמא ע"כ טמא למפרע, והלכך מה שהי' צאמצע צרה"ר אינו צדין שיועיל לטהרו צרה"י שקדם.

ובש"ש ש"ד והוצא בחוספות הגרע"א ז"ל כתב דר"ש לטעמי' דס"ל צריש נדה דספק טומאה צרה"י תולין והלכך מהני הרה"ר להוציא מן הספק, משא"כ לרבנן דס"ט צרה"י טמא ודאי, והנה שפיר אפשר דר"ש אהני לי' נמי הא דס"ל דס"ט צרה"י תולין, בהכרעתו דרה"ר מפסקת, אבל אין ללמוד מזה לנידונים כלליים שהציא בש"ש שם דכל ספק יוכרע ע"י הכרעות ההלכה

לסתום כה"ג וכבר כ"כ מרן זללה"ה בס"ד סק"ב, ויש מקום לומר דאע"ג דאדם המהלך ושרץ צידו או שמגררו על הארץ חשיב יש לטומאה מקום, מ"מ האדם עצמו כשהוא מהלך חשיב אין לטומאה מקום, שהרי שרץ בכלי וכלי נף על פני המים, חשיב כיש לשרץ מקום ואילו הכלי חשיב אין לו מקום כמבואר נזיר שם, וכן בשרץ ע"ג כוית מן המת שהוא על פני המים שם בגמ', ולפ"ז שמה י"ל דהאדם חשיב אין לו מקום גם כשהוא עומד, ולפ"ז מתפרש מתני' כפשטה לדעת הר"ש והרא"ש דטמא עומד היינו אדם טמא ואפ"ה טהור גם ברה"י דחשיב אין לטומאה מקום, דרגליו כמים חשיב, אבל הדברים מחודשים וי"ע.

ויש להוכיח דר' יהושע פליג אמתני' דשרץ צפי החולדה ונבלה צפי הכלב, דבעדיות פ"ב מ"ז קאמר ר' יהושע דשרץ צפי חולדה ומהלכת ע"ג ככרות של תרומה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור, והוא סתם מתני' לעיל פ"ד מ"ב, ומפרשין לה בחולין ט' ב' משום דאין צו דעת לישאל, וכדמוכח מהא דנקט ככרות, ואם איתא דמודה ר"י דצאין לטומאה מקום טהור גם ברה"י, א"כ אמאי נקט ככרות של תרומה, ולא נקט שמהלכת בין הטהורים, ותנא דידן נמי אע"פ ששנה לעיל שם במ"ג דגם במהלכת בין הטהורים טהורים, אפ"ה שנה מעיקרא במ"ב במהלכת ע"ג ככרות, ולמאי הוצרך לטומאה אחר שבמ"ג טהור גם במהלכת בין הטהורים, אלא ע"כ משום דבזה גם ר"י מודה כיון שאבדל, ומה"ט מפרשין לה שם בחולין משום אבדל ולא מפרשין משום דאין לטומאה מקום, ומוכח מזה דר"י פליג אהא דאין לטומאה מקום.

והראב"ד בעדיות פ"ג מ"ז פירש דטמא עומד וטהור עובר וכן איפכא ר"ל שהם צלמאס בגבול רה"ר ורה"י שאפשר שהעומד או העובר ברה"ר ישרא ברה"ר ואפ"ה יגע בטומאה שעומדת ברה"י צלמאס בגבול רה"ר, וסיפא כשספק שנכנס לרה"י או שהטומאה נכנסה מרה"ר לרה"י, עי"ש מש"פ חדא להודיעך כהן דרבנן וחדא להודיעך כהן דר"י, וג"ז דחוק דברישא לא הזכיר כלל רה"ר ורה"י עי"ש מש"כ ליישב.

ד) שם הטומאה ברה"י וטהרה ברה"ר הטהרה ברה"י והטומאה ברה"ר כו', לפי' הר"ש והרא"ש הטהרה היינו האדם הטהור, ולא למדנו מסוטה לטמאות אלא בשניהם ברה"י גם הטומאה וגם המתטמא, אבל כשאחד מהן ברה"ר הר"ז דין ספק טומאה ברה"ר.

אבל הרמב"ם בפירושו ובפט"ו מאה"ט ה"ט פירש למתני' כשה"י דבר טמא מונח ברה"ר ודבר טהור מונח ברה"י, או איפכא, ונגע אדם באחד מהן וא"י באיזה מהן נגע, ולא הזכיר מקום עמידתו של האדם

לטהרו, אבל כאן ברה"ר ורה"י הרי לזה אמרה תורה להחמיר מספק ולזה לא אמרה להחמיר, והרי אפשר דשניהם טהורים, עי' כחוצות כ"ז א', ובפ"ד מ"ד מן בזית מן המת צפי העורב דמתמאין האדם ומטהרין הכלים, ואף בגוונא שניהם במצב שזה ואם האהיל על זה האהיל על זה, דכך היא ההלכה דצדבר שיש צו דעת להשאל ספיקו טמא ובאבדל"ל ספיקו טהור, והרי לזה אמרה תורה להחמיר מספק ולזה לא אמרה להחמיר, ועי' לעיל ס"ג סק"ו.

כתב עוד דלר"ש דרה"ר מפסקת ה"י ברה"י דבר שאין צו דעת להשאל יפסיק, ואין נראה כן דדוקא כשהטומאה המסופקת שינתה מקומה והיא עכשיו במקום שיש לטהרה לכל מילי, בזה ס"ל לר"ש דמפסקת, אבל לא כשהשינוי רק במתטמא, דהא דר"ש חידוש ואין לך צו אלא חידוש, אח"כ ראיתי בספר מרן זללה"ה ס"ו סוק"ד דכבר שדא ב"י נרגא עי"ש. — ולכאורה אם יכנסו שלשה אנשים לרה"י שבו המת, יפסיק לר"ש דהא כל שלשה רה"ר יניהו כמבואר בזויר נ"ז וכמ"ש הר"ש במ"ה.

ג) פ"ו מ"ב ארבעה ספיקות ר' יהושע מטמא וחכמים מטהרין כי"ל הטמא עומד והטהור עובר כו', פר"ש והרא"ש דר' יהושע לית ל"י הא דתנן לעיל פ"ד מ"ג השרץ צפי החולדה והנבלה צפי הכלב ועברו בין הטהורים או שעברו טהורים ביניהם ספיקו טהור מפני שאין לטומאה מקום, והלכך גם כשהטמא עובר שאין לטומאה מקום אפ"ה מטמא, ולא נתבאר אם כונתם ז"ל לפרש דטמא דמתני' היינו אדם שאוחז שרץ צידו, וכשהוא עובר עם השרץ צידו אין לטומאה מקום ואפ"ה ר"י מטמא, וקתני טמא עומד לרבנן דרבנן דגם בזה מטהרין דאף כשעומד חשיב אין לטומאה מקום, וכדחזינן נמי התם במתני' דרך במנקרין בהן על הארץ חשיב דיש לטומאה מקום, אבל כשעומדים והשרץ והנבלה צפיהם עדיין חשיב אין לטומאה מקום, או דמתני' כפשטה באדם טמא איירי, וגם זה חשיב אין לטומאה מקום כיון שהאדם מהלך, וגם כשעומד כיון שכל שעה ראוי להילוך, איברא דלפ"ז ה"י מקום לומר דמודה ר"י בשרץ צפי חולדה ונבלה צפי הכלב דחשיב אין לטומאה מקום, ולא פליג אלא באדם עצמו, דזה חשיב ל"י כיש לטומאה מקום, וז"ל דלא ס"ל לרה"ר ש והרא"ש לחלק בכך.

אח"כ ראיתי בר"ש פ"ד מ"ב פירש הא דתניא נזיר ס"ד א' כל הנטלין והנגררין ספיקו טמא מפני שהן כמונחים, דר"ל דציד האדם אפי' כשההלך חשיב יש לטומאה מקום וכ"ה ג"כ בתו' נזיר שם, ולפ"ז ע"כ לפרש מתני' טמא עומד שרץ צפי חולדה והוא תימא

פי"ח מאה"ט ה"א הקדים הא דברה"ר טהור להא דברה"י טמא, וזה מספק לן לפרושי מתני' דתרחי קמני דכל שאתה יכול לרבות ספקות וס"ס לטהר אפ"ה ברה"י טמא, וכל שאתה יכול לרבות ספקות וס"ס לטמא אפ"ה ברה"ר טהור, וכן רהיטת לשון הרמב"ם שם בה"ב שהביא הא דט' שרצים ופירדע אחד דברה"ר טהור [כדלמך כחצות ט"ו א' והוא מדין קצוע], וסיים בתר הכי זה הכלל כל ספק ברה"ר טהור עד שיאמר נטמאתי בודאי וכל ספק ברה"י טמא עד שיאמר ודאי לא נטמאתי, והוא לקמן מ"ו, ומשמע דבא לומר דכי הדדי נינהו ספק ברה"י לטמא וספק ברה"ר לטהר, ועי' להלן דמתני' נמי הכי מתפרש, ואע"ג דבכחצות שם לא מטהרין ברה"ר בט' שרצים ופירדע אחת אלא מדין קצוע, הא לא"ה אזלינן בתר רובא, וא"כ ה"ה בס"ס, לא דמי דגם בס"ט ברה"י אשכחן דמטהרין בפסחים ט' א' בכל מקום שחזיר וחולדה יכולים להלך, וכמש"כ תו' שם, ומ"מ בס"ס בעלמא מטמאין, וה"נ ברה"ר י"ל דרובא עדיף מס"ס, ואף דמטמאין ברובא מ"מ בס"ס אפשר דמטהרין, ועי' בר"ש פ"ה מ"ב הביא התוספתא בט' שרצים ופירדע או ט' פירדעים ושרץ דבנמצא הולכין אחר הרוב בין ברה"ר ובין ברה"י, אלמא דבתרין אזלינן בתר רובא, ומ"מ בס"ס הרי מטמאין ברה"י, ודכוותה י"ל דמטהרין ברה"ר, ובגדה ה' ב' תניא גבי ס"ט ברה"ר דא"א א"כ נגע טמא, ונהי דלאו דוקא אי אפשר כמ"ש תו' שם דא"כ מאי למימרא, אבל מ"מ משמע דלא מטמאין א"כ קרוב ביותר שנגע, וי"ע. — בתו' שם ד"ה ה' כחצו דקמ"ל דלא הוי ס"ס ספק נטמא טליה וספק טימא הטהרות, וי"ע דהא ברה"י קאי כדמפרשין בתר הכי, וברה"י הרי גם ס"ס טמא, ובתו' הרא"ש שם אמנם תירץ כן, ושמואל ס"ד דדמי להאי דחזיר וחולדה יכולים להלך דמטהרין גם ברה"י.

שם מ"ו ספק ברה"י טמא עד שיאמר לא נגעתי ספק ברה"ר טהור עד שיאמר נגעתי, נראה דמתני' זו היא סיומא דמ"ד דכל שאתה יכול לרבות ספקות וס"ס ברה"י טמא וברה"ר טהור, ופירש ספיקות ברה"י, ושנה פלוגתא דר"א, ומשום כך גם שנה מתני' ה' דנכנס לבקעה משום פלוגתא דר"א ורבנן, והשתא מסיים מעין זה הכלל [וכמ"ש הרמב"ם ה"ל], דכל ספק ברה"י טמא עד שיאמר לא נגעתי וכל ספק ברה"ר טהור עד שיאמר נגעתי, ולפ"ז מתפרש מתני' דברה"ר גם בדאיכא ס"ס לטמא מטהרין עד שיאמר נגעתי, דומיא דרה"י דמטמאין בס"ס לטהר, וכמש"כ לעיל בדעת הרמב"ם, והרי לישנא דמתני' ע"כ מתפרש לומר דברה"י מטמאין אף בספק שאינו שקול עד שיאמר לא נגעתי, וברה"ר מטהרין גם בספק שאינו שקול עד

היכן הוא, ויחס הדבר בשם ספק שתי רשויות, והנה אם האדם עומד ברה"י והטומאה ברה"י וספק נגע בה, היינו ס"ט ברה"י דספיקו טמא, ואין שום יתרון במה שיש בדומה לטומאה דבר טהור ברה"ר, ואם האדם עומד ברה"ר, אם הטומאה ברה"ר הר"ז ממש ס"ט ברה"ר, ואם הטומאה ברה"י נמי יש לטהר כדין חנות שהיא ברה"ר לקמן מ"ג דספק נכנס טהור, ואין ענין במה שיש טהרה כיו"צ ברה"ר, ושם שתי רשויות, וי"ל דאיידי שהאדם ברה"י אחרת, ואע"ג דמרה"י לרה"י אחרת חשיב ס"ט ברה"י כדתנן במ"ד נכנס למבוי והטומאה בחצר כו', וא"כ כשהטומאה ברה"י והטהרה ברה"ר דין הוא שיהא טמא, נריך לחלק בין כשהספק אם נכנס לרה"י האחרת או לא נכנס, לבין היכא שהספק אם נכנס לרה"ר או לרה"י האחרת, וי"ע.

רמב"ם פ"כ מאה"ט ה"ט שזה ספק ברה"י שהחנות רה"י, עי' בהשגות הראב"ד, ונראה דמתנה שלא כתב הרמב"ם שהרי נכנס לחנות שהיא רה"י, חשב הראב"ד דכוננו דספק נכנס לרה"י הטמא מחשיב ל"י כספק טומאה ברה"י, והיינו דקשיא ל"י א"כ רישא נמי, שהרי ספק נכנס לחנות הטמאה, אבל ודאי ראוי לפרש גם כונת הרמב"ם כמש"פ הראב"ד דברישא הוא עומד ברה"ר וספק נכנס לרה"י, והו"ל ס"ט ברה"ר, משא"כ בסיפא דודאי נכנס לרה"י וספק אם הוא הטמא, ושפיר הו"ל ס"ט ברה"י, ולפ"ז הרמב"ם והראב"ד שוין, וכמ"ש הכ"מ.

ה' פ"ו מ"ד כל שאתה יכול לרבות ספקות וספק ספקות ברה"י טמא ברה"ר טהור כי"ד כו', יעוי' ברמב"ן ב"ב נ"ה ב' שכתב דמתני' ודאי מתפרש דאפי' איכא ספיקות טובא להקל אפ"ה ברה"י טמא, ויש לעי' הא טעמא דס"ס בעלמא דשרי הוא משום דהוי כעין רובא, עי' תשובות הרשב"א סי' ת"א ובפ"י כחצות ט' א', וא"כ מנלן דברה"י טמא, ובתו' ב"ב שם ובפסחים י' א' כתבו דכיון דמין הדין ה' ראוי לטהר אף בחד ספיקא דאיכא לאוקמי בחזקת טהרה, וילפינן מסוטה לטמאות, הלכך ה"ה גם בתרי ספיקי, והדברים ז"ע דהא ודאי עדיפי תרי ספיקות מחד ספק, והיכי נילף מסוטה לטמאות בתרי ספיקי, ולו"ד ז"ל ה' נראה דמדאוריתא באמת טהור בס"ס גם ברה"י ומתני' מדרבנן קאמר, דכיון דהחמירה תורה בספק, החמירו חכמים גם בס"ס, [ועי' בגדה ל"ג ב' דבס"ס אין שורפין תרומה, ועי' לעיל פ"ד מ"ה], ובגדה מ"מ פסחים י' כתב דהלכתא גמירי לה לטמא ברה"י אף בתרי ספיקי, אבל בעלמא כל תרי ספיקי לקולא עי"ש, וי"ע.

ועי' בתו"ט שכתב דהא דקמני ברה"ר טהור הוא אגב, דהא ברה"ר גם בחד ספק טהור, וברמב"ם

(ו) פ"ט מ"ד הגומר את זמיו כו', א"ה ראיתי להעתיק כאן מספר חגיגה מ"ש בזה.

חגיגה כ"ה ב' ורמינהי הגומר זמיו ישייר קופה אחת כו', לפרש"י ז"ע טובא חדא דמאי לעיני כהן, הרי כל שנותן פירות שלא הוכשרו שפיר דמי וע"ה נאמן לומר שלא הוכשרו כדאמר לעיל כ"ב ב', ועוד דאיך מפריש זיתים על שמן הרי אין תורמין זיתים על שמן כדתנן פ"ק דתרומות, ואם יפריש לאחר שיכתשם ויוציא שמן נמצא תורם שלא מן המוקף, ועוד דמאי ישייר קופה אחת, מי לא עסקינן שצריך שתי קופות לשיעור תרומה, ובכלל לא הו"ל להזכיר שזר קופה, אלא הו"ל הגומר זמיו יתן לכהן קודם הכשר, ועוד דבמשניות טהרות גרסינן ושייר קופה אחת יתננה כו', ומה שייר לשנות דין זה באירע ששייר קופה אחת, אבל יתכן לפרש [כפי הגרסא דצברי מרן זללה"ה בטהרות סי' י"ב סק"ח], דאחרא כר"ג בפ"ט דטהרות מ"א דקתני וחכ"א כדצריז שאין הזיתים מוכשרים לקבל טומאה עד שיגמור לתת לתוך המעטן, וכל ששייר עדיין קופה אחת אין כולם מוכשרים, וכמש"כ בר"ש שם, והשתא קתני שאת הקופה האחרונה צריך לתת למעטן לעיני כהן דמשעה זו נעשו כולם מוכשרים וצריכים שמירה, וישמרם הכהן עד שיפרישו התרומה ויקחנה, וזהו דקאמר ישייר קופה אחת ולא יתננה למעטן עד שיצא הכהן ויראה וישמור, ולגירסא דגרים ושייר קופה אחת נמי הכי מתפרש דכל שעדיין לא גמר לתת, ויש לו עדיין קופה אחת יש תקנה לתתה לעיני כהן ויוטרה הכל, שו"ר שכ"כ בתו' רי"ד, ומיהו ז"ע דלכא' לא סגי שימור הזיתים משעת הכשרם, אם לא קדם לבדוק את המעטן קודם שניתנו הזיתים לתוכן, דשמא היו שם שמן או זיתים טמאים.

שיאמר נגעת, אלא שלא נתפרשו במתני' באיזה ספיקות קאמר, ולמש"כ שהוא סיומא דמ"ד הרי נתפרש דבספיקות דס"ס קאמר שנתפרשו שם לענין רה"י ודכוותה צרה"ר, ועי' נויר ס"ג ב' אבל משוחר או מפורק אפי' אין מקום לעבור חיישינן שמא בין פרקין עבר, [ובטומאה נפה אשכחן יותר מזה לר' יוסי בפ"ד מ"ח דאפי' אין שם אלא מלא אדם וטומאה טהור עד שידע ודאי שנגע לדעת הרמב"ם פי"ד מאה"ט ה"ג], שו"ר ברמב"ן ריש חולין שכתב דכי אינטריך הלכתא לטהר ס"ט צרה"ר, [כדאמר חולין ט' ב'], דהיינו רק בדאיכא רגלים לדבר, הא לא"ה תיפ"ל דמוקמינן אחזקה, עי"ש, ועי' סוטה כ"ח ב' תוד"ה מכאן.

שם בר"ש ל"ד שיאמר צרי לי שלא נגעת דה"ה היכא דאיכא למיתלי טפי שלא נגע כו', בתו' פסחים ט' א' כתבו דאמאי אית לן כלל למיחש שיש בו נפל ודמי לספק ביאה, ואין כונתם לפלוגתא דר"א ורבנן, דהא כרבנן קיי"ל, אלא ר"ל דדמי לספק נכנס לבקעה או לחנות, דלכו"ע טהור, וה"ג בספק אם נכנס נפל למדור, [ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ד ס"ק י"א].

דבר שאין בו דעת להשאל דטהור גם צרה"י, יש לדון מה דינו בס"ס, לפמש"כ דצרה"ר טהור, ומהא דתנן בפ"ג מ"ז דתינוק שנמצא בצד ציה"ק והשושנים זידו ואין השושנים אלא במקום הטומאה דמטהרינן לי' דתלינן לאחר נחם לו, וכן בחמור בין הקצרות דכליו טהורין, משמע דדין אצד"ל כדין רה"ר דתלינן להקל, וכן צנדה ה' ב' ס"ד דמשום אצד"ל טהור, וקתני אא"כ א"א שלא יגע, משמע דצריך שיהא קרוב לודאי שנגע.

ברוך רחמנא דסייענן

עין 278 - ריק